การลดทอนกระแสรั่วไหลความถี่สูงสำหรับระบบอินเวอร์เตอร์พีวีชนิดเชื่อมต่อโครงข่ายแบบไร้หม้อ แปลง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า ภาควิชาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2563 ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A High-Frequency Leakage-Current Reduction for Transformerless Grid-Connected PV Inverter Systems

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master of Engineering in Electrical Engineering Department of Electrical Engineering FACULTY OF ENGINEERING Chulalongkorn University Academic Year 2020 Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การลดทอนกระแสรั่วไหลความถี่สูงสำหรับระบบ
	อินเวอร์เตอร์พีวีชนิดเชื่อมต่อโครงข่ายแบบไร้หม้อแปลง
โดย	นายปวเรศ อำไพ
สาขาวิชา	วิศวกรรมไฟฟ้า
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพงศ์ สุวรรณกวิน

คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

คณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์
ประธานกรรมการ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
SITY

ปวเรศ อำไพ : การลดทอนกระแสรั่วไหลความถี่สูงสำหรับระบบอินเวอร์เตอร์พีวีชนิด เชื่อมต่อโครงข่ายแบบไร้หม้อแปลง. (A High-Frequency Leakage-Current Reduction for Transformerless Grid-Connected PV Inverter Systems) อ.ที่ ปรึกษาหลัก : รศ. ดร.สุรพงศ์ สุวรรณกวิน

วิทยานิพนธ์นี้นำเสนอการลดกระแสรั่วไหลความถี่สูงในระบบอินเวอร์เตอร์พีวีชนิด เชื่อมต่อโครงข่ายแบบไร้หม้อแปลง ผ่านการลดทอนขนาดของแรงดันโหมดร่วมรวมของระบบ ณ ้องค์ประกอบความถี่การสวิตช์ อันเกิดจากวงจรทบระดับและอินเวอร์เตอร์สามเฟส โดยอาศัย แบบจำลองโหมดร่วมที่มีความแม่นยำที่แสดงแรงดันโหมดร่วมจากทั้งสองวงจรด้วยแหล่งจ่าย แรงดัน 2 แหล่งต่ออนุกรมกัน ในเบื้องต้นงานวิจัยนี้จะนำเสนอการวิเคราะห์แรงดันโหมดร่วมของ ทั้งสองวงจรด้วยอนุกรมฟูริเยร์ หลังจากนั้นจะนำเสนอแนวคิดการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์แบบใหม่ที่ น้ำค่าวัฏจักรงานของสวิตช์ในวงจรทบระดับมาพิจารณาร่วมกับของอินเวอร์เตอร์ เพื่อให้เกิดการ หักล้างกันเองของแหล่งจ่ายแรงดันโหมดร่วมทั้งสอง แนวคิดดังกล่าวจะประกอบไปด้วย 2 ส่วน ส่วนแรกคือการกลับเฟสกันของสัญญาณคลื่นพาห์ที่ใช้ในการสร้างสัญญาณขับนำสวิตช์ของวงจร ทบระดับและอินเวอร์เตอร์เพื่อให้แรงดันโหมดร่วมหักล้างในคาบการสวิตช์เดียวกัน และส่วนที่สอง ้ คือการเลือกค่าแรงดันลำดับศูนย์เพื่อสร้างการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์แบบ 2 แขนแบบดัดแปลงที่จะ เลือกการทำงานระหว่างโหมดการมอดูเลต 2 แขนชนิดเปิดตลอดหรือชนิดปิดตลอด แนวทางการ เลือกโหมดการมอดูเลตของอินเวอร์เตอร์ทั้ง 2 ชนิด จะพิจารณาจากผลต่างของแรงดันดันโหมด ร่วมระหว่างอินเวอร์เตอร์และวงจรทบระดับ และจะใช้โหมดการมอดูเลต 2 แขนที่ทำให้ผลต่างของ แรงดันโหมดร่วมมีค่าน้อยที่สุด ผลการจำลองการทำงานยืนยันความถูกต้องของแนวคิดที่นำเสนอ อีกทั้งผลทดลองยังแสดงถึงความสามารถในการลดทอนแรงดันโหมดร่วมและกระแสรั่วไหลโดย เฉพาะที่องค์ประกอบความถี่การสวิตช์ได้อย่างมีนัยสำคัญ

สาขาวิชา วิศวกรรมไฟฟ้า ปีการศึกษา 2563

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

5970445321 : MAJOR ELECTRICAL ENGINEERING

KEYWORD: Leakage-current reduction, Fourier's series analysis, Common-mode voltage cancellation, Zero-voltage selection, Grid-connected PV inverters

> Pawaret Ampai : A High-Frequency Leakage-Current Reduction for Transformerless Grid-Connected PV Inverter Systems. Advisor: Assoc. Prof. SURAPONG SUWANKAWIN, Ph.D.

This thesis presents a reduction technique of leakage-current in transformerless grid-connected 2-stage PV inverter system, which consists of boost converter and three-phase inverter. The leakage-current is reduced by the cancellation between common-mode voltages; at switching frequency, generated from boost converter and inverter. First, the Fourier series is used to analyze the common-mode voltages. Next, a novel modulation method of inverter is proposed by taking into account the duty cycle of boost converter, by which the common-mode voltage generated from inverter can help cancel the common-mode voltage from boost converter. As a result, the total common-mode voltage can be successfully reduced. The cancellation concept consists of two parts, the first one is to make the carriers of boost converter and of inverter to be out of phase. The second part is the selection of optimum zero voltage from two 2-arm modulation schemes; the zero voltage is selected so that the total common-mode voltage, at the switching frequency, is minimum.

The simulation results confirm the validity of the cancellation concept. In addition, the experimental results show the performance of the concept of reduction technique; the leakage-current at switching-frequency component can be significantly attenuated.

Field of Study:	Electrical Engineering	Student's Signature
Academic Year:	2020	Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะสำเร็จไม่ได้ ถ้าขาดความช่วยเหลือและเอาใจใส่เป็นอย่างดีมาโดยตลอด ของ รศ.ดร. สุรพงศ์ สุวรรณกวิน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ซึ่งเป็นอาจารย์ที่มอบความรู้ทั้ง ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติรวมถึงอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ในการทำงานวิจัย และปลูกฝังแนวคิด สำหรับการพัฒนาตนเองให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมในอนาคต อีกทั้งความช่วยเหลือด้านเครื่องมือและ อุปกรณ์ในการทำวิจัยจากบริษัท เอ.พี.วาย. เอ็นจิเนียริ่ง โดยเฉพาะ คุณเกรียงไกร ที่เป็นพี่เลี้ยงคอยให้ คำปรึกษาทางด้านเทคนิคต่าง ๆ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณคณาจารย์ในห้องวิจัยอิเล็กทรอนิกส์กำลัง ที่ดูแลเป็นอย่างดีและให้คำปรึกษาที่เป็น ประโยชน์ ตลอดจนเพื่อน พี่ และ น้อง ในห้องวิจัยที่คอยช่วยเหลือ รับฟัง และแก้ไขปัญหาซึ่งกันและกัน เป็นกำลังใจให้ผ่านอุปสรรคต่าง ๆ จนงานวิจัยเสร็จสมบูรณ์

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณมารดา และครอบครัว ที่สนับสนุนและอำนวยความสะดวกมาตลอด ทั้งยังเป็นกำลังใจสำคัญให้ก้าวข้ามผ่านอุปสรรคต่าง ๆ โดยเสมอมา

ปวเรศ อำไพ

สารบัญ

หน้	้ำ
บทคัดย่อภาษาไทย	የ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	۹.
กิตติกรรมประกาศ	ຈ
สารบัญ	ລ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญรูปภาพ	ល្ង
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 งานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้องกับการลดแรงดันโหมดร่วม	3
1.1.1 การลดทอนแรงดันโหมดร่วมด้วยวิธีการปรับมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ 3 เฟส	3
1.1.2 การลดทอนแรงดันโหมดร่วมด้วยการปรับโครงสร้างของอินเวอร์เตอร์ 3 เฟสโดยเพิ่ม	
อุปกรณ์แอกทีฟ	3
1.1.3 การลดทอนแรงดันโหมดร่วมด้วยการปรับโครงสร้างของระบบพีวีอินเวอร์เตอร์โดยเพิ่ม	
อุปกรณ์พาสซีฟ	5
1.2 แนวคิดที่จะนำเสนอในงานวิจัยนี้	6
1.3 วัตถุประสงค์	7
1.4 ขอบเขตวิทยานิพนธ์	7
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
1.6 ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย	7
บทที่ 2 แบบจำลองที่มีความแม่นยำและการวิเคราะห์ฟูริเยร์	8
2.1 แบบจำลองโหมดร่วมของระบบอินเวอร์เตอร์พีวีชนิดเชื่อมต่อโครงข่ายแบบไร้หม้อแปลงชนิด 2	
ภาค	8
2.1.1 สมการสัญญาณโหมดผลต่างผลและโหมดผลร่วมจากวงจรแหล่งจ่ายพีวี (PV array) 1	0

2.1.2 สมการสัญญาณโหมดผลต่างผลและโหมดผลร่วมจากวงจรทบระดับ (Boost converter) 11
2.1.3 สมการสัญญาณโหมดผลต่างผลและโหมดผลร่วมของวงจรบัสไฟตรง (DC bus)
2.1.4 สมการสัญญาณโหมดผลต่างผลและโหมดผลร่วมจากอินเวอร์เตอร์สามเฟส 2 ระดับ13
2.1.5 สมการสัญญาณโหมดผลต่างผลและโหมดผลร่วมของวงจรด้านโครงข่าย (Grid side) 15
2.1.6 วงจรสมมูลโหมดร่วมที่แม่นยำของอินเวอร์เตอร์18
2.2 ลักษณะของแหล่งกำเนิดสัญญาณแรงดันโหมดร่วม19
2.2.1 แหล่งกำเนิดสัญญาณแรงดันโหมดร่วมของวงจรทบระดับ
2.2.2 แหล่งกำเนิดสัญญาณแรงดันโหมดร่วมของอินเวอร์เตอร์
2.2.2.1 3-Arm Modulation
2.2.2.2 2-Arm Modulation
2.3 การวิเคราะห์สัญญาณแรงดันโหมดร่วมโดยใช้อนุกรมฟูริเยร์ (Fourier Series)
2.3.1 การวิเคราะห์สัญญาณแรงดันโหมดร่วมของวงจรทบระดับด้วยอนุกรมฟูริเยร์
2.3.2 การวิเคราะห์สัญญาณแรงดันโหมดร่วมของวงจรอินเวอร์เตอร์ด้วยอนุกรมฟูริเยร์
บทที่ 3 การลดทอนแรงดันโหมดร่วมด้วยการเลือกแรงดันลำดับศูนย์ของอินเวอร์เตอร์
3.1 ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการลดทอนแรงดันโหมดร่วมรวมของระบบพีวีอินเวอร์เตอร์สองภาคสาม
เฟสชนิดเชื่อมต่อโครงข่ายแบบไร้หม้อแปลง
3.2 แนวคิดหลักในการลดทอนแรงดันโหมดร่วมรวมของระบบ
3.3 การลดทอนแรงดันโหมดร่วมโดยใช้การมอดูเลตอินเวอร์เตอร์แบบดั้งเดิม
3.3.1 การมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ 3 แขนแบบดั้งเดิม (Conventional 3-arm modulation) 40
3.3.2 การมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ 2 แขนแบบดั้งเดิม (Conventional 2-arm modulation)43
3.4 การลดทอนแรงดันโหมดร่วมโดยใช้การมอดูเลตอินเวอร์เตอร์แบบดัดแปลง
3.4.1 การมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ 3 แขน แบบดัดแปลง (3-arm Modified)
3.4.2 การมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ 2 แขน แบบดัดแปลง (2-arm Modified)56
3.5 ข้อจำกัดและแนวทางแก้ไขของการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์แบบดัดแปลง63

3.5.1 ข้อจำกัดและแนวทางแก้ไขของการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ 3 แขนแบบดัดแปลง	63
3.5.2 ข้อจำกัดและแนวทางแก้ไขของการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ 2 แขนแบบดัดแปลง	63
3.5.2.1 การกระชากของกระแสรั่วไหลในช่วงเปลี่ยนโหมดทำงาน	63
3.5.2.2 ข้อจำกัดทางสมรรณะของวิธีมอดูเลตแบบดัดแปลง เมื่อพิจารณาในคาบสเกลเวล	า
ของความถื่มูลฐาน	75
บทที่ 4 ผลการทดลองการลดกระแสรั่วไหลความถี่สูงที่องค์ประกอบการสวิตช์	80
4.1 โครงสร้างของระบบพีวีอินเวอร์เตอร์ที่ใช้ในการทดลอง	80
4.1.1 วงจรภาคกำลัง	81
4.1.2 ภาคเครื่องมือวัด	81
4.2 ผลการทดลองกรณีกำลังไฟฟ้า 100% ของกำลังพิกัดพีวีอินเวอร์เตอร์ 10 kVA แรงดันพีวี	
670 Vdc และแรงดันบัสไฟตรง 700 Vdc	82
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	86
5.1 บทสรุปผลการวิจัย	86
5.2 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต	87
บรรณานุกรม	88
ประวัติผู้เขียน	91

CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1 ข้อจำกัดของงานวิจัยในอดีต	6
ตารางที่ 2.1 แสดงสถานะการสวิตช์พร้อมขนาดแรงดันโหมดร่วมอินเวอร์เตอร์ของการมอดูเลต	2-
arm (on-state)	26
ตารางที่ 2.2 แสดงสถานะการสวิตช์พร้อมขนาดแรงดันโหมดร่วมอินเวอร์เตอร์ของการมอดูเลต	2-
arm (off-state)	26
ตารางที่ 2.3 ค่าสัมประสิทธิ์ $a_{_n}$ ของการมอดูเลตแบบต่าง ๆ	35
ตารางที่ 3.1 ข้อสรุปของการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ต่าง ๆ	48
ตารางที่ 3.2 พารามิเตอร์ของระบบที่ใช้ในการจำลองการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ 3 แขนแบบดัดแ	ปลง
	52
ตารางที่ 3.3 พารามิเตอร์ของระบบที่ใช้ในการจำลองการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ 2 แขนแบบดัดแ	ปลง
	52
ตารางที่ 3.4 ขนาดของตัวแทนแรงดันโหมดร่วมรวมจากการวิเคราะห์ฟูริเยร์ ของแต่ละเซกเตอร์	ใน 1
คาบการสวิตช์	57
ตารางที่ 3.5 ขนาดของตัวแทนแรงดันโหมดร่วมรวมจากการวิเคราะห์ฟูริเยร์ ของแต่ละเซกเตอร์	ใน 1
คาบการสวิตช์	62
ตารางที่ 3.6 พารามิเตอร์ของระบบที่ใช้ในการจำลองการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ 2 แขนแบบดัดแ	ปลง
ตามระบบทดสอบจริง	71
ตารางที่ 3.7 ตารางแสดงผลจำลองจุดทำงานแรงดันบัสไฟตรง 700 V	75
ตารางที่ 3.8 ตารางแสดงผลจำลองจุดทำงานแรงดันบัสไฟตรง 750 V	75
ตารางที่ 3.9 ตารางแสดงผลจำลองจุดทำงานแรงดันบัสไฟตรง 800 V	76

สารบัญรูปภาพ

า	่งน้ำ
ปที่ 1.1 แรงดันโหมดร่วมและกระแสรั่วไหลในระบบพีวีอินเวอร์เตอร์ชนิดเชื่อมต่อโครงข่ายแบบ เม้อแปลง	ไร้ 1
ปที่ 1.2 มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพไฟฟ้าสำหรับอินเวอร์เตอร์พีวี	2
ปที่ 1.3 โครงสร้างพีวีอินเวอร์เตอร์แบบ 4 ขา [9]	3
ปที่ 1.4 โครงสร้างพีวีอินเวอร์เตอร์ที่มีวงจรตรึงแรงดัน [10]	4
ปที่ 1.5 โครงสร้างวงจรหลายระดับแบบเรียงต่อกัน [11]	4
ปที่ 1.6 โครงสร้างพีวีอินเวอร์เตอร์แบบ CL-SSBI และมีการเพิ่มไดโอดและตัวเหนี่ยวนำ [12]	5
ปที่ 1.7 ระบบพีวีอินเวอร์เตอร์ 3 ระดับที่ใช้ออกแบบวงจรกรอง [13]	5
ปที่ 2.1 ระบบพีวีอินเวอร์เตอร์ชนิดเชื่อมต่อโครงข่ายแบบไร้หม้อแปลง [7]	9
ปที่ 2.2 วงจรแหล่งจ่ายไฟพีวี	. 10
ปที่ 2.3 แรงดันโหมดร่วมที่เกิดจากวงจรทบระดับ	. 11
ปที่ 2.4 วงจรบัสไฟตรง	. 13
ปที่ 2.5 แรงดันโหมดร่วมที่เกิดจากอินเวอร์เตอร์	. 14
ปที่ 2.6 วงจรด้านโครงข่าย	. 15
ปที่ 2.7 วงจรสมมูลโหมดร่วมของพีวีอินเวอร์เตอร์สามเฟส 2 ภาค	. 18
ปที่ 2.8 วงจรทบระดับในระบบพีวีอินเวอร์เตอร์	. 19
ปที่ 2.9 แผนภาพแสดงการสร้างสัญญาณขับนำสวิตช์ของวงจรทบระดับ	. 19
ปที่ 2.10 ลักษณะแรงดันโหมดร่วมของวงจรทบระดับ	. 20
ปที่ 2.11 สเปกตรัมสัญญาณแรงดันโหมดร่วมของวงจรทบระดับ	. 20
ปที่ 2.12 อินเวอร์เตอร์ในระบบพีวีอินเวอร์เตอร์	. 21
ปที่ 2.13 แผนภาพการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์บนฐานคลื่นพาห์	. 22

รูปที่ 2.14 กราฟแสดงการเกิดค่าสูงสุด ค่ากลาง และ ค่าต่ำสุดของสัญญาณ
รูปที่ 2.15 สเปกตรัมสัญญาณแรงดันโหมดร่วมของอินเวอร์เตอร์
รูปที่ 2.16 แผนภาพการมอดูเลตแบบ 2-arm (on-state)24
รูปที่ 2.17 แผนภาพการมอดูเลตแบบ 2-arm (off-state)24
รูปที่ 2.18 ลักษณะของแรงดันโหมดร่วมอินเวอร์เตอร์จากการมอดูเลตแบบ 2-arm (on-state)25
รูปที่ 2.19 ลักษณะของแรงดันโหมดร่วมอินเวอร์เตอร์จากการมอดูเลตแบบ 2-arm (off-state)25
รูปที่ 2.20 การสร้างแรงดันโหมดร่วมของวงจรทบระดับใน 1 คาบการสวิตช์
รูปที่ 2.21 แรงดันโหมดร่วมของวงจรอินเวอร์เตอร์ใน 1 คาบการสวิตช์
รูปที่ 2.22 การสร้างแรงดันโหมดร่วมของอินเวอร์เตอร์ที่มีการมอดูเลตแบบ 2-arm (on-state) 32
รูปที่ 2.23 การสร้างแรงดันโหมดร่วมของอินเวอร์เตอร์ที่มีการมอดูเลตแบบ 2 arms (off)
รูปที่ 3.1 วงจรสมมูลโหมดร่วมอย่างง่ายของระบบพีวีอินเวอร์เตอร์สองภาคสามเฟสชนิดเชื่อมต่อ โครรงข่ายแบบไร้หม้อแปลง [7]
รูปที่ 3.2 สัญญาณคลื่นพาห์ที่ใช้สร้างสัญญาณขับนำสวิตช์
รูปที่ 3.3 ขนาดแรงดันโหมดร่วมของทั้งสองวงจรที่ซ่อนอยู่ ณ องค์ประกอบความถี่การสวิตช์ หลังจาก กลับคลื่นพาห์ของวงจรทบระดับ
รูปที่ 3.4 การใช้อิสระของแรงดันลำดับศูนย์ในงานวิจัยนี้
รูปที่ 3.5 แผนภาพแสดงการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์แบบ 3 แขน และวงจรทบระดับ
รูปที่ 3.6 ผลจำลองแรงดันและกระแสโหมดร่วมด้วยการมอดูเลต 3 แขนแบบดั้งเดิม พร้อมการใช้ คลื่นพาห์กลับเฟสระหว่างวงจรทบระดับและอินเวอร์เตอร์
รูปที่ 3.7 ผลจำลองสเปกตรัมของแรงดันและกระแสโหมดร่วมด้วยการมอดูเลต 3 แขนแบบดั้งเดิม พร้อมการใช้คลื่นพาห์กลับเฟสระหว่างวงจรทบระดับและอินเวอร์เตอร์
รูปที่ 3.8 แผนภาพแสดงการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์แบบ 2-arm (on-state) และวงจรทบระดับ 43
รูปที่ 3.9 แผนภาพแสดงการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์แบบ 2-arm (off-state) และวงจรทบระดับ 44
รูปที่ 3.10 ผลจำลองแรงดันและกระแสโหมดร่วมด้วยการมอดูเลต 2 แขนแบบดั้งเดิม ในสเกลเวลา ของความถี่มูลฐาน พร้อมการใช้คลื่นพาห์กลับเฟสระหว่างวงจรทบระดับและอินเวอร์เตอร์

รูปที่ 3.11 ผลจำลองแรงดันและกระแสโหมดร่วมด้วยการมอดูเลต 2 แขนแบบดั้งเดิม ในสเกลเวลา ของความถี่การสวิตช์ พร้อมการใช้คลื่นพาห์กลับเฟสระหว่างวงจรทบระดับและอินเวอร์เตอร์ 46
รูปที่ 3.12 ผลจำลองสเปกตรัมของแรงดันและกระแสโหมดร่วมด้วยการมอดูเลตแบบ 2 แขน พร้อม การใช้คลื่นพาห์กลับเฟสระหว่างวงจรทบระดับและอินเวอร์เตอร์
รูปที่ 3.13 การกำเนิดแรงดันโหมดร่วมของอินเวอร์เตอร์ที่มีการเพิ่มเข้ามาของแรงดันลำดับศูนย์เป็น ค่าคงที่ใด ๆ
รูปที่ 3.14 แผนภาพการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ 3 แขนแบบดัดแปลง ด้วยวิธีการเลือก แรงดันลำดับ ศูนย์ที่เหมาะสม
รูปที่ 3.15 การเปรียบเทียบผลจำลองแรงดันและกระแสรั่วโหมดร่วมรวมของการมอดูเลต อินเวอร์เตอร์แบบ 3 แขน ในสเกลเวลาของความถี่มูลฐาน53
รูปที่ 3.16 การเปรียบเทียบผลจำลองแรงดันและกระแสรั่วโหมดร่วมรวมของการมอดูเลต อินเวอร์เตอร์แบบ 3 แขน ในสเกลเวลาของความถี่การสวิตช์
รูปที่ 3.17 การเปรียบเทียบสเปกตรัมสัญญาณแรงดันและกระแสโหมดร่วมรวมของ การมอดูเลต อินเวอร์เตอร์แบบ 3 แขน
รูปที่ 3.18 การพิจารณาขนาดของแรงดันโหมดร่วมรวมของแต่ละเซกเตอร์ ใน 1 คาบการสวิตช์ 56
รูปที่ 3.19 แผนภาพแสดงการสร้างสัญญาณขับนำสวิตช์ของการมอดูเลต อินเวอร์ 2 แขนแบบ ดัดแปลง
รูปที่ 3.20 การเปรียบเทียบผลจำลองแรงดันและกระแสโหมดร่วมจากการมอดูเลตแบบต่าง ๆ 59
รูปที่ 3.21 สเปกตรัมของแรงดันโหมดร่วมรวมของการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์แบบต่าง ๆ
รูปที่ 3.22 สเปกตรัมของกระแสรั่วไหลของการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์แบบต่าง ๆ
รูปที่ 3.23 กระแสรั่วไหลที่เกิดจากกการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ 2 แขนแบบดัดแปลง63
รูปที่ 3.24 แรงดันโหมดร่วมและกระแสรั่วไหลที่ใช้ในการพิจารณากระแสกระชากที่เกิดขึ้น
รูปที่ 3.25 การเปรียบเทียบแรงดันลำดับศูนย์ของการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ 2 แขนแบบดัดแปลง ก่อนและหลังใช้ Ramp limiter
รูปที่ 3.26 การเปรียบเทียบผลจำลองแรงดันและกระแสโหมดร่วมจากการมอดูเลตแบบต่าง ๆ โดยมี ผลของ Ramp limiter

รูปที่ 3.27 ภาพขยายการเปรียบเทียบผลจำลองแรงดันและกระแสโหมดร่วมจาก การมอดูเลตแบบ ต่าง ๆ โดยมีผลของ Ramp limiter
รูปที่ 3.28 สเปกตรัมสัญญาณแรงดันโหมดร่วมรวมจาก การมอดูเลตแบบต่าง ๆ โดยมีผลของ Ramp limiter
รูปที่ 3.29 สเปกตรัมสัญญาณกระแสรั่วไหลจาก การมอดูเลตแบบต่าง ๆ โดยมีผลของ Ramp
รูปที่ 3.30 การเปรียบเทียบผลจำลองแรงดันและกระแสโหมดร่วมจากการมอดูเลตแบบต่าง ๆ โดยมี ผลของ Ramp limiter ณ จดทำงาน $V_{ng} = 588 \mathrm{V}$
รูปที่ 3.31 สเปกตรัมสัญญาณกระแสรั่วไหลจาก การมอดูเลตแบบต่าง ๆ โดยมีผลของ Ramp
รูปที่ 3.32 สเปกตรัมสัญญาณกระแสรั่วไหลจาก การมอดูเลตแบบต่าง ๆ โดยมีผลของ Ramp
รูปที่ 3.33 สัญญาณแรงดันลำดับศูนย์ที่ใช้ ณ จุดทำงาน $V_{SC} = 350 \mathrm{V}$, $V_d = 750 \mathrm{V}$
รูปที่ 3.34 สัญญาณแรงดันลำดับศูนย์ที่ใช้ ณ จุดทำงาน $V_{sc} = 550 \mathrm{V}$, $V_d = 750 \mathrm{V}$
รูปที่ 3.36 สัญญาณแรงดันลำดับศูนย์ที่ใช้ ณ จุดทำงาน $V_{sc} = 350 \mathrm{V}$, $V_d = 700 \mathrm{V}$ 77
รูปที่ 3.37 สัญญาณแรงดันลำดับศูนย์ที่ใช้ ณ จุดทำงาน $V_{SC} = 375 \mathrm{V}$, $V_d = 750 \mathrm{V}$
รูปที่ 3.39 สัญญาณแรงดันลำดับศูนย์ที่ใช้ ณ จุดทำงาน $V_{SC} = 550 \mathrm{V}$, $V_d = 800 \mathrm{V}$
รูปที่ 4.1 ระบบทเซทตลองการสตกระแสรวเหลความกลุง
ของความถ์มูลฐาน
ของความถี่การสวิตซ์
รูปที่ 4.5 สเปกตรัมแรงดันโหมดร่วมรวมจากการมอดูเลตแบบ 2-arm (off-state)

รูปที่	4.6	สเปกตรัมแรงดันโหมดร่วมรวมจากการมอดูเลตแบบ 2-arm (Modified)	84
รูปที่	4.7	สเปกตรัมกระแสรั่วไหลจากการมอดูเลตแบบ 2-arm (on-state)	85
รูปที่	4.8	สเปกตรัมกระแสรั่วไหลจากการมอดูเลตแบบ 2-arm (off-state)	85
รูปที่	4.9	สเปกตรัมกระแสรั่วไหลจากการมอดูเลตแบบ 2-arm (Modified)	85

บทที่ 1 บทนำ

ระบบอินเวอร์เตอร์พีวีชนิดเชื่อมต่อโครงข่ายแบบไร้หม้อแปลง (Transformerless Grid-Connected PV Inverter System) เป็นอุปกรณ์หลักที่ถูกนำมาใช้งานอย่างแพร่หลายสำหรับระบบ แปลงผันพลังงานไฟฟ้าแสงอาทิตย์เข้าสู่โครงข่ายไฟฟ้า เนื่องจากมีขนาดเล็ก น้ำหนักเบา และราคาถูก รวมทั้งมีประสิทธิภาพสูงอีกด้วย [1-3] อย่างไรก็ดีการปรับปรุงอินเวอร์เตอร์ให้มีคุณภาพไฟฟ้าสูงขึ้น ยังคงเป็นประเด็นที่สำคัญที่ต้องศึกษา เช่น การลดทอนแรงดันโหมดร่วม (Common-Mode Voltage) ซึ่งเป็นสาเหตุหลักของการแทรกสอดแบบการนำ รูปที่ 1.1 แสดงถึงระบบอินเวอร์เตอร์พีวี ขนิดเชื่อมต่อโครงข่ายแบบไร้หม้อแปลงชนิด 2 ภาค มีแรงดันโหมดร่วมที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลง แรงดันฉับพลันของวงจรทบระดับ (Boost Converter) $v_{B,C}$ และวงจรอินเวอร์เตอร์สามเฟส (3-Phase Pulse Width Modulation (PWM) Inverter) $v_{inv,C}$ ซึ่งกระตุ้นให้เกิดกระแสรั่วไหล ความถี่สูงไหล (i_{cm}) เป็นวงรอบระหว่างโครงข่ายไฟฟ้า (Grid) และตัวเก็บประจุแฝง (C_{PV}) ของแผง เซลล์แสงอาทิตย์ (PV array) และวงจรทั้งสองดังกล่าว กระแสรั่วไหลนี้ทำให้เกิดการบกวนทางคลื่น แม่เหล็กไฟฟ้า และยังทำให้อายุการใช้งานของแผงเซลล์แสงอาทิตย์ลดลงอีกด้วย [4]

รูปที่ 1.1 แรงดันโหมดร่วมและกระแสรั่วไหลในระบบพีวีอินเวอร์เตอร์ชนิดเชื่อมต่อโครงข่ายแบบ ไร้หม้อแปลง

รูปที่ 1.2 แสดงถึงข้อกำหนดหรือมาตรฐานทางคุณภาพไฟฟ้าในย่านความถี่ต่าง ๆ สำหรับ การเชื่อมต่ออินเวอร์เตอร์พีวีกับโครงข่ายไฟฟ้า เพื่อป้องกันอันตรายจากการสัมผัสหรือไฟฟ้าลัดวงจร เมื่อสัมผัสแผงพีวี จะเห็นได้ว่ามาตรฐาน VDE 0126-1-1 จะกำหนดค่าสูงสุดของกระแสรั่วไหลที่ เกิดขึ้นจากการต่อลงกราว์ไหลกลับเป็นวงรอบไปที่แผงพีวีซึ่งมีขนาดไม่เกิน 300mA [1, 5] ซึ่ง ครอบคลุมในทุกย่านความถี่ ในขณะที่มาตรฐาน IEC 61000 จะเป็นมาตราฐานที่นำมาใช้พิจารณาใน ย่านความถี่ต่ำและความถี่สูงแบ่งเป็น 2 มาตรฐาน คือ IEC 61000-3-12 จะครอบคลุมในย่านความถี่ มูลฐานถึงย่านความถี่ 2 kHz และ IEC 61000-6-3 จะจำกัดการแทรกสอดทางคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า แบบการนำ (Conducted Electromagnetic Interference (EMI)) ในย่านความถี่ 150 kHz-30 MHz

วิทยานิพนธ์นี้จะพิจารณาถึงกระแสรั่วไหลความถี่สูง โดยจะนำเสนอการลดทอนกระแส รั่วไหลในย่านความถี่การสวิตช์ (Switching frequency (f_{sw})) โดยใช้มาตรฐาน VDE 0126-1-1 เป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพของวิธีลดทอนที่จะนำเสนอ

รูปที่ 1.2 มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพไฟฟ้าสำหรับอินเวอร์เตอร์พีวี

กระแสรั่วไหลมีองค์ประกอบหลักที่ความถี่การสวิตช์และไซด์แบนด์ของความถี่การสวิตช์ [1],[6-7] ซึ่งอยู่ในย่านความถี่ 1-150 kHz วิทยานิพนธ์นี้จะนำเสนอวิธีการลดทอนกระแสรั่วไหล ความถี่สูง โดยอาศัยการหักล้างกันของแรงดันโหมดร่วมจากวงจรทบระดับและอินเวอร์เตอร์ ให้เกิด การลดทอนขนาดของกระแสรั่วไหลในย่านความถี่การสวิตช์ ซึ่งค่ายอดของกระแสรั่วไหลในย่าน ความถี่การสวิตช์จะเป็นตัวแปรที่ส่งผลในการออกแบบวงจรกรอง EMI อย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นด้วย วิธีการดังกล่าวนี้จะช่วยให้ลดขนาดของวงจรกรอง EMI โดยรวมของอินเวอร์เตอร์พีวีลงได้

1.1 งานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้องกับการลดแรงดันโหมดร่วม

จากการสำรวจงานวิจัยการลดทอนแรงดันโหมดร่วมและกระแสรั่วไหลสำหรับระบบ อินเวอร์เตอร์พีวี ประกอบไปด้วย 3 กลุ่ม ได้แก่

1.1.1 การลดทอนแรงดันโหมดร่วมด้วยวิธีการปรับมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ 3 เฟส

งานวิจัย [6, 8] เสนอวิธีการมอดูเลตของอินเวอร์เตอร์ 3 เฟสสำหรับอินเวอร์เตอร์ 2 ระดับ และอินเวอร์เตอร์ 3 ระดับด้วยการเลือกเวกเตอร์แรงดันรูปแบบต่าง ๆ โดยยึดรูปแบบการมอดูเลต อินเวอร์เตอร์ด้วยวิธีสเปซเวกเตอร์ (Space-Vector PWM (SVPWM)) แล้วต่างกันที่วิธีเลือกเวกเตอร์ แรงดันลำดับศูนย์ที่เหมาะสม ซึ่งมีข้อด้อยคือทำให้ดัชนีการมอดูเลตสูงสุดลดลง และงานวิจัย [7] เป็น การลดแรงดันโหมดร่วมโดยรวมทั้งหมด ผ่านการนำเสนอวงจรสมมูลโหมดร่วมที่มีความแม่นยำซึ่ง แสดงถึงความสัมพันธ์ของแรงดันโหมดร่วมทั้งจากวงจรทบระดับและอินเวอร์เตอร์ 3 เฟส พร้อมทั้ง เสนอวิธีการเลือกแรงดันลำดับศูนย์ที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดหักล้างกันเองของแรงดันโหมดร่วมระหว่าง วงจรทบระดับและวงจรอินเวอร์เตอร์ 3 เฟส แต่เกิดข้อจำกัดทางด้านปฏิบัติด้วยการหน่วงเวลาของ สวิตช์กำลัง

1.1.2 การลดทอนแรงดันโหมดร่วมด้วยการปรับโครงสร้างของอินเวอร์เตอร์ 3 เฟสโดยเพิ่ม อุปกรณ์แอกทีฟ

งานวิจัย [9-12] เสนอการปรับโครงสร้างของอินเวอร์เตอร์ที่แตกต่างไปจากโครงสร้างพื้นฐาน ที่ใช้ในอุตสาหกรรม เช่น งานวิจัย [9] ดัดแปลงโครงสร้างของอินเวอร์เตอร์ 2 ระดับเป็นโครงสร้าง แบบ 4 ขา (4-Leg Structure) ดังรูปที่ 1.3 หรือบทความ [10] ได้เพิ่มวงจรตรึงแรงดัน ดังรูปที่ 1.4 เพื่อแก้ไขข้อด้อยทางด้านดัชนีการมอดูเลตที่ลดลงจากการปรับวิธีมอดูเลตอินเวอร์เตอร์แบบพื้นฐาน

รูปที่ 1.3 โครงสร้างพีวีอินเวอร์เตอร์แบบ 4 ขา [9]

รูปที่ 1.4 โครงสร้างพีวีอินเวอร์เตอร์ที่มีวงจรตรึงแรงดัน [10]

งานวิจัย [11] ดัดแปลงวงจรหลายระดับแบบเรียงต่อกัน ให้มีโครงสร้างเป็นวงจรอินเวอร์เตอร์หลาย ระดับแบบเต็มคลื่นชนิด H5 ดังรูปที่ 1.5 สำหรับการประยุกต์ใช้กับกำลังงานสูง โดยจากงานวิจัยที่ กล่าวในหัวข้อนี้มีข้อด้อยร่วมกัน คือ โครงสร้างของอินเวอร์เตอร์จะไม่เหมาะกับการนำไปใช้ในเชิง อุตสาหกรรม เนื่องจากมีจำนวนสวิตช์เพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกิดการสูญเสียในระบบมากขึ้น

รูปที่ 1.5 โครงสร้างวงจรหลายระดับแบบเรียงต่อกัน [11]

งานวิจัย [12] เสนออินเวอร์เตอร์ชนิดแหล่งจ่าย Z (Z-source inverter) ที่มีวงจรทบระดับ แบบตัวเหนี่ยวนำเชื่อมร่วม (Coupled Inductor Boost Inverter) ดังรูปที่ 1.6 โดยงานวิจัยนี้ นำเสนอการลดทอนแรงดันโหมดร่วมที่พิจารณาถึงการทำงานของวงจรแหล่งจ่าย Z และวงจร อินเวอร์เตอร์ไปพร้อม ๆ กัน แต่มีการเพิ่มเข้ามาของไดโอด ตัวเก็บประจุ และตัวเหนี่ยวนำ เพื่อเกิดให้ การทำงานเสมือนเป็นวงจรทบระดับที่มีการลดหรือเพิ่มแรงดันจากแหล่งจากแผงจ่ายพีวีด้านเข้า ทำ ให้มีข้อดี คือลดการสูญเสียของระบบในส่วนของวงจรทบระดับได้ แต่ทำให้เกิดข้อด้อย คือ วงจรมี ความซับซ้อน และไม่มีการควบคุมอัตราขยายหรือลดทอนในวงจรแหล่งจ่าย Z ได้ ถ้าอัตราขยายสูง แรงดันและกระแสในวงจรจะสูงตามไปด้วย ส่งผลต่อฉนวนของอุปกรณ์ในวงจร และกำลังสูญเสียใน ระบบโดยรวมมากขึ้นเมื่อเทียบกับวงจรทบระดับแบบดั้งเดิม

รูปที่ 1.6 โครงสร้างพีวีอินเวอร์เตอร์แบบ CL-SSBI และมีการเพิ่มไดโอดและตัวเหนี่ยวนำ [12]

1.1.3 การลดทอนแรงดันโหมดร่วมด้วยการปรับโครงสร้างของระบบพีวีอินเวอร์เตอร์โดยเพิ่ม อุปกรณ์พาสซีฟ

งานวิจัย [13, 14] นำเสนอการออกแบบวงจรกรองสำหรับอินเวอร์เตอร์พีวีชนิด 1 ภาค (Single Stage) เท่านั้น ดังรูปที่ 1.7 ซึ่งไม่ครอบคลุมในกรณีของอินเวอร์เตอร์พีวีชนิด 2 ภาค

รูปที่ 1.7 ระบบพีวีอินเวอร์เตอร์ 3 ระดับที่ใช้ออกแบบวงจรกรอง [13]

งานวิจัย [15] พิจารณาการออกแบบสำหรับอินเวอร์เตอร์พีวีชนิด 2 ภาค แต่มีมุมมองแยก ส่วนกันระหว่างด้านไฟตรงที่เชื่อมต่อกับแผงโซลาเซลล์และด้านไฟสลับที่เชื่อมต่อกับโครงข่าย ทำให้มี วงจรกรองทั้ง 2 ชุดสำหรับแต่ละด้าน ส่งผลให้วงจรกรองโดยรวมมีขนาดใหญ่ไม่เหมาะสม แม้ว่า บทความวิจัยนี้ จะชี้ให้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์ของแรงดันโหมดร่วมและกระแสรั่วไหลระหว่างทั้งสองด้าน แต่ก็ไม่สามารถเขียนวงจรสมมูลที่แม่นยำได้ ยังผลให้การออกแบบวงจรกรองยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควร อาจกล่าวได้ว่าอุปสรรคที่สำคัญในการพิจารณาวงจรทางด้านไฟตรงและวงจรทางด้านไฟสลับแบบ องค์รวม ก็คือการขาดเครื่องมือการวิเคราะห์ที่ช่วยให้สามารถเขียนวงจรสมมูลที่แม่นยำได้

จากงานวิจัยที่ผ่านมาเกี่ยวกับการลดกระแสรั่วไหลของระบบพีวีอินเวอร์เตอร์ข้างต้น สามารถสรุปข้อจำกัดของวิธีต่าง ๆ ได้ดังตารางที่ 1.1

แนวคิดของงานวิจัยที่ผ่านมา	ข้อจำกัด		
1. ปรับวิธีการมอดูเลตของ	1. ดัชนีการมอดูเลตลดลง		
อินเวอร์เตอร์ 3 เฟส	2. พิจารณาเฉพาะอินเวอร์เตอร์ด้านไฟสลับ		
	ซึ่งไม่ครอบคลุมกรณีพีวีอินเวอร์เตอร์ชนิด 2 ภาค		
	(2-Stage PV Inverter) ส่งผลให้วงจรกรองยังมี		
	ขนาดไม่เหมาะสม		
2. การเพิ่มเข้ามาของอุปกรณ์แอคทีฟ	1. การดัดแปลงโครงสร้างที่ของอินเวอร์เตอร์เป็น		
	อุปสรรคต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในอุตสาหกรรม		
3. การเพิ่มเข้ามาของอุปกรณ์พาสซีฟ	1. พิจารณาเฉพาะอินเวอร์เตอร์ด้านไฟสลับ		
	(Single-Stage PV Inverter)		
จุฬาลงกรถ	2. ถึงแม้จะมีงานวิจัยกล่าวถึงอินเวอร์เตอร์ชนิด 2		
CHULALONGK	ภาคแต่ก็ยังคงใช้พิจารณาออกแบบวงจรกรอง		
	แยกส่วนกันทางด้านไฟตรงและไฟสลับ ส่งผลให้		
	วงจรกรองมีขนาดไม่เหมาะสม		

ตารางที่	1.1	ข้อจำกัดขอ	งงานวิจัยใ	นอดีต
ตารางที	1.1	ข้อจำกัดขอ	งงานวิจัยใ	นอดี

1.2 แนวคิดที่จะนำเสนอในงานวิจัยนี้

งานวิจัยนี้จะนำเสนอการลดกระแสรั่วไหลความถี่สูงผ่านการลดทอนแรงดันโหมดร่วมรวม ของระบบพีวีอินเวอร์เตอร์ชนิดเชื่อมต่อโครงข่ายแบบไร้หม้อแปลง ด้วยการใช้วงจรสมมูลโหมดร่วมที่ มีความแม่นยำพิจารณาด้านไฟตรงและวงจรด้านไฟสลับไปพร้อม ๆ กัน [4] โดยอาศัยการปรับวิธีการ มอดูเลตอินเวอร์เตอร์ 3 เฟส แต่เนื่องจากองค์ประกอบที่ความถี่การสวิตช์ของแรงดันโหมดร่วม จะ เป็นองค์ประกอบที่มีนัยสำคัญต่อขนาดของกระแสรั่วไหล วิทยานิพนธ์นี้จึงให้ความสำคัญต่อการ ลดทอนแรงดันโหมดร่วมที่ความถี่การสวิตช์ โดยนำเสนอการวิเคราะห์สัญญาณแรงดันโหมดร่วมด้วย อนุกรมฟูริเยร์ เพื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบความถี่การสวิตช์ของวงจรทบระดับและวงจร อินเวอร์เตอร์ พร้อมกับนำเสนอวิธีเลือกแรงดันลำดับศูนย์ในการมอดูเลตพีดับบิวเอ็มของอินเวอร์เตอร์ เพื่อให้เกิดการหักล้างซึ่งกันและกันขององค์ประกอบแรงดันโหมดร่วมที่ความถี่การสวิตช์

1.3 วัตถุประสงค์

- สามารถออกแบบการเลือกแรงดันลำดับศูนย์ที่เหมาะสมสำหรับการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ สองภาคสามเฟส 2 ระดับ เพื่อให้เกิดการลดทอนของแรงดันโหมดร่วมรวมในระบบที่ องค์ประกอบความถี่การสวิตช์
- ลดทอนกระแสรั่วไหลความถี่สูงในย่านความถี่การสวิตช์โดยการอาศัยการหักล้างของ แรงดันโหมดร่วมระหว่างวงจรทบระดับและวงจรอินเวอร์เตอร์สามเฟส

1.4 ขอบเขตวิทยานิพนธ์

- ลดกระแสรั่วไหลในระบบพีวีอินเวอร์เตอร์สองภาค 2 ระดับชนิดเชื่อมต่อโครงข่ายแบบไร้ หม้อแปลง โดยการเลือกแรงดันลำดับศูนย์เพื่อให้เกิดการหักล้างกันของแรงดันโหมดร่วม ระหว่างวงจรทบระดับและอินเวอร์เตอร์ที่องค์ประกอบความถี่การสวิตช์
- ทดสอบเทียบความถูกต้องของวิธีการที่น้ำเสนอด้วยการจำลองผ่านโปรแกรม MATLAB/Simulink กับการทดสอบอุปกรณ์จริง

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1. ได้รู้ถึงพฤติกรรมของแรงดันโหมดร่วมและกระแสรั่วไหลที่เกิดขึ้นในระบบ
- สามารถออกแบบการมอดูเลตทั้งอินเวอร์เตอร์แบบ 3 แขน และ 2 แขน ที่สอดคล้องกับ แนวทางการลดทอนแรงดันโหมดร่วมในระบบพีวีอินเวอร์เตอร์ชนิดสองภาคได้
- ลดกระแสรั่วไหลที่เกิดขึ้นได้ เพียงการปรับรูปแบบมอดูเลตของอินเวอร์เตอร์สามเฟส ด้วย
   วิธีการวิเคราะห์อนุกรมฟูริเยร์

1.6 ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย

- 1 ศึกษาหลักการเกิดแรงดันโหมดร่วมในระบบ
- 2. ศึกษาวิธีการลดแรงดันโหมดร่วมจากงานวิจัยที่ผ่านมา
- 3. ออกแบบการเลือกแรงดันลำดับศูนย์ที่เหมาะสมในการลดทอนแรงดันโหมดร่วม
- 4. จำลองการทำงานเปรียบเทียบกับการทดสอบในเชิงปฏิบัติ
- 5. เก็บข้อมูลและเปรียบเทียบผลการทดลอง
- 6. วิเคราะห์ผลการทดลองและเขียนวิทยานิพนธ์

บทที่ 2 แบบจำลองที่มีความแม่นยำและการวิเคราะห์ฟูริเยร์

เนื่องด้วยแนวคิดในการลดทอนแรงดันโหมดร่วมและกระแสรั่วไหลดังกล่าวจากบทนำข้างต้น จะอาศัยแบบจำลองที่แม่นยำ เนื้อหาในหัวข้อนี้จะนำเสนอแบบจำลองวงจรสมมูลโหมดร่วมที่แม่นยำ สำหรับระบบอินเวอร์เตอร์พีวีชนิดเชื่อมต่อโครงข่ายแบบไร้หม้อแปลงชนิด 2 ภาค ของงานวิจัย [4] ที่ แสดงสมการโหมดผลต่างและสมการโหมดผลร่วมของวงจรย่อยแต่ละส่วน แล้วนำวงจรย่อยแต่ละส่วน นี้มาเขียนเป็นวงจรสมมูลของระบบพีวีอินเวอร์เตอร์ดังกล่าวได้ ผ่านความสัมพันธ์ของสมการแรงดัน กระแส และอิมพีแดนซ์ด้านเข้าและด้านออกที่เกิดขึ้นในแต่ละวงจรย่อยเป็นตัวเชื่อมเข้าด้วยกัน และ อธิบายการเกิดแรงดันโหมดร่วมของวงจรทบระดับและอินเวอร์เตอร์ พร้อมทั้งนำเสนอการวิเคราะห์ แรงดันโหมดร่วมทั้งสองวงจรโดยใช้อนุกรมฟูริเยร์เพื่อศึกษาองค์ประกอบขนาดของแรงดันโหมดร่วม ของวงจรทบระดับและอินเวอร์เตอร์

2.1 แบบจำลองโหมดร่วมของระบบอินเวอร์เตอร์พีวีชนิดเชื่อมต่อโครงข่ายแบบไร้หม้อแปลงชนิด2 ภาค_____

จากผลงานวิจัยใน [4, 16] เป็นการนำเสนอแบบจำลองที่มีความแม่นยำ แสดงถึง ความสัมพันธ์ของแรงดันโหมดร่วม ณ ขณะใดขณะหนึ่ง ที่เกิดจากวงจรทบระดับและอินเวอร์เตอร์ 2 ระดับในช่วงเวลาเดียวกัน โดยอาศัยกระบวนการทางคณิตศาสตร์ วิเคราะห์แยกปริมาณโหมดร่วม (X_C) และปริมาณโหมดผลต่าง $(X_{j,D})$ โดยใช้นิยามดังสมการที่ (2.1) และ (2.2) ดังนี้

$$X_C = \sum_{j=1}^{P} \frac{X_j}{P}$$
(2.1)

$$X_{j,D} = X_j - X_c$$
; $\sum_{j=1}^{P} X_{j,D} = 0$ (2.2)

เมื่อ X_j คือ ปริมาณเฟสเทียบกราวด์ และ P คือ จำนวนสายหรือเฟสของวงจร เช่น P=2 จะใช้ สำหรับวิเคราะห์วงจรทบระดับหรือวงจรไฟฟ้า 1 เฟส และ P=3 จะใช้สำหรับวิเคราะห์ อินเวอร์เตอร์หรือวงจรไฟฟ้า 3 เฟส

จากสมการที่ (2.1) และ (2.2) แสดงปริมาณเฟสเทียบกราวด์ ซึ่งสามารถแปลงให้อยู่ในเทอม ของสัญญาณโหมดร่วมและโหมดผลต่างได้โดยใช้เมทริกซ์การแปลง $T_{1\phi}$ สำหรับวงจรไฟฟ้า 1 เฟส และ $T_{3\phi}$ สำหรับวงจรไฟฟ้า 3 เฟส ได้ดังสมการที่ (2.3) และ (2.4) ตามลำดับ

(2.3)

(2.4)

 $\begin{bmatrix} X_{1,D} \\ X_{2,D} \\ X_{3,D} \\ ---- \\ X_C \end{bmatrix} = T_{3\phi} \begin{bmatrix} X_1 \\ X_2 \\ X_3 \end{bmatrix}$ $T_{3\phi} = \frac{1}{3} \begin{bmatrix} 2 & -1 & -1 \\ -1 & 2 & -1 \\ -1 & -1 & 2 \\ 1 & 1 & 1 \end{bmatrix}$

 $\begin{vmatrix} X_{1,D} \\ X_{2,D} \\ --- \end{vmatrix} = T_{1\phi} \begin{bmatrix} X_1 \\ X_2 \end{bmatrix}$

 $T_{1\phi} = \frac{1}{2} \begin{bmatrix} 1 & -1 \\ -1 & 1 \\ -1 & 1 \\ 1 & 1 \end{bmatrix}$

โดยที่

จากรูปที่ 2.1 ระบบพีวีอินเวอร์เตอร์ชนิดเชื่อมต่อโครงข่ายแบบไร้หม้อแปลง ชนิด 2 ภาค อย่างง่ายโดยไม่มีการใช้วงจรกรองด้านไฟตรงและไฟสลับ [7] สามารถแบ่งการวิเคราะห์สมการโหมด ร่วมและโหมดผลต่างของแต่ละวงจรย่อยได้ 5 ส่วน ได้แก่ 1) วงจรแหล่งจ่ายพีวี 2) วงจรทบระดับ 3) วงจรบัสไฟตรง 4) วงจรอินเวอร์เตอร์สามเฟส 2 ระดับและ 5) วงจรด้านโครงข่าย โดยแต่ละวงจรย่อย มีการสร้างสมการสัญญาณโหมดดังนี้

รูปที่ 2.1 ระบบพีวีอินเวอร์เตอร์ชนิดเชื่อมต่อโครงข่ายแบบไร้หม้อแปลง [7]

โดยที่

2.1.1 สมการสัญญาณโหมดผลต่างผลและโหมดผลร่วมจากวงจรแหล่งจ่ายพีวี (PV array)

แผงพีวีมีหน้าที่รับพลังงานจากแสงอาทิตย์และเปลี่ยนเป็นพลังงานไฟฟ้ากระแสตรงหรืออีก นัยหนึ่งคือทำหน้าที่เป็นแหล่งจ่ายไฟฟ้ากระแสตรงในวงจร และด้วยเหตุผลด้านความปลอดภัยต่อผู้ใช้ ที่แผงพีวีจึงต้องมีการต่อลงกราวด์ ทำให้เกิดตัวเก็บประจุแฝง C_{PV} ขึ้นระหว่างแผงพีวีกับกราวด์ ดัง รูปที่ 2.2 ส่งผลให้เกิดกระแสรั่วไหลความถี่สูงสามารถไหลเข้าสู่ระบบได้

รูปที่ 2.2 วงจรแหล่งจ่ายไฟพีวี

จากรูปที่ 2.2 สามารถเขียนความสัมพันธ์ในวงจรของปริมาณเฟสเทียบกราวด์ของแรงดันจุด ต่าง ๆ ได้ดังสมการที่ (2.5) และแปลงสมการนี้ผ่านการคูณเมทริกซ์ $T_{1\phi}$ เพื่อสร้างสัญญาณโหมดร่วม (Common mode) และโหมดผลต่างหรือโหมดปกติ (Normal mode) ได้ดังสมการที่ (2.6)

$$\begin{bmatrix} v_{SE} \\ v_{CE} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 \\ 0 \end{bmatrix} v_{SC} + \begin{bmatrix} 1 \\ 1 \end{bmatrix} v_{CE}$$
(2.5)

$$\begin{bmatrix} Normal \\ Mode \\ ----- \\ Common \\ Mode \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} v_{S,D} \\ v_{C,D} \\ v_{S,C} \end{bmatrix} = \frac{1}{2} \begin{bmatrix} 1 \\ -1 \\ 1 \end{bmatrix} v_{SC} + \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \\ 1 \end{bmatrix} v_{CE}$$
(2.6)

และ $v_{CE} = 3i_{i,c} \begin{pmatrix} Z_{PV} \\ 2 \end{pmatrix}$ สามารถแสงความสัมพันธ์ของแรงดันกับกระแสผ่านอิมพีแดนซ์ในวงจร แหล่งจ่ายไฟพีวีได้ดังสมการที่ (2.7)

$$\begin{bmatrix} v_{S,D} \\ v_{C,D} \\ v_{S,C} \end{bmatrix} = \frac{1}{2} \begin{bmatrix} 1 \\ -1 \\ 1 \end{bmatrix} v_{SC} + \frac{Z_{PV}}{2} \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \\ 1 \end{bmatrix} 3i_{i,c}$$
(2.7)

โดยที่ v_{SE} คือ แรงดันจุด S เทียบกราวด์, v_{CE} คือ แรงดันจุด C เทียบกราวด์, v_{SC} คือ แรงดันโหมด ร่วมที่แผงพีวีเทียบกราวด์, Z_{PV} คือ อิมพีแดนซ์ของตัวเก็บประจุแฝงที่แผงพีวี, i_{i,c} คือ กระแสโหมด ร่วมที่ไหลผ่านตัวเก็บประจุแฝงที่แผงพีวี

2.1.2 สมการสัญญาณโหมดผลต่างผลและโหมดผลร่วมจากวงจรทบระดับ (Boost converter)

รูปที่ 2.3 แรงดันโหมดร่วมที่เกิดจากวงจรทบระดับ

วงจรทบระดับ (Boost converter) มีหน้าที่ยกระดับแรงดันด้านเข้าให้มีขนาดสูงขึ้น ผ่าน การปรับวัฏจักรงานของวงจร (Duty cycle ; D) ในขั้นตอนการมอดูเลตสร้างสัญญาณขับนำ สวิตช์ *S_B* โดยสัญญาณขับนำสวิตช์นี้จะมีค่าดังสมการที่ (2.8) หรือเป็นฟังก์ชันเปลี่ยนแปลงตาม สถานะเปิด-ปิดของวงจร

$$S_B = \begin{cases} 1; \text{ switch=on} \\ 0; \text{ switch=off} \end{cases}$$
(2.8)

จากรูปที่ 2.3 สามารถเขียนความสัมพันธ์ในวงจรของปริมาณเฟสเทียบกราวด์ของสัญญาณ แรงดันด้านเข้า (v_{SE} , v_{CE}), แรงดันด้านออกของวงจรทบระดับ (v_{PE} , v_{NE}) พร้อมทั้งกระแสผ่าน อิมพีแดนซ์ของวงจรหรือตัวเหนี่ยวนำสำหรับวงจรทบระดับ (Z_B) ได้ดังสมการที่ (2.9)

$$\begin{bmatrix} v_{SE} \\ v_{CE} \end{bmatrix} = \frac{Z_B}{2} \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} i_S \\ i_C \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} 1 - S_B & S_B \\ 0 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} v_{PE} \\ v_{NE} \end{bmatrix}$$
(2.9)

เมื่อใช้เมทริกซ์การแปลงวงจร 1 เฟส $\left(T_{1\phi}
ight)$ สามารถเขียนความสัมพันธ์ในสมการที่ (2.9) ให้อยู่ใน เทอมของสัญญาณโหมดร่วม (Common mode) และโหมดผลต่างหรือโหมดปกติ (Normal mode) ได้ดังสมการที่ (2.10)

$$\begin{bmatrix} Normal \\ Mode \\ ----- \\ Common \\ Mode \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} v_{S,D} \\ v_{C,D} \\ v_{S,C} \end{bmatrix} = \frac{Z_B}{4} \begin{bmatrix} 1 & -1 & | & 0 \\ -1 & 1 & | & 0 \\ 0 & 0 & | & 3 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} i_{S,D} \\ i_{C,D} \\ i_{i,C} \end{bmatrix} + \frac{1}{2} \begin{bmatrix} (1-S_B) & -(1-S_B) & | & 0 \\ -(1-S_B) & (1-S_B) & | & 0 \\ -S_B & S_B & | & 2 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} v_{P,D} \\ v_{N,D} \\ v_{BUS,C} \end{bmatrix}$$
(2.10)

2.1.3 สมการสัญญาณโหมดผลต่างผลและโหมดผลร่วมของวงจรบัสไฟตรง (DC bus)

จากรูปที่ 2.4 เขียนความสัมพันธ์ในวงจรของปริมาณเฟสเทียบกราวด์ของสัญญาณแรงดันที่ บัสไฟตรง (v_{PE}, v_d, v_{CE}) ได้ดังสมการที่ (2.11)

$$\begin{bmatrix} v_{PE} \\ v_{NE} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 \\ 0 \end{bmatrix} v_d + \begin{bmatrix} 1 \\ 1 \end{bmatrix} v_{NE}$$
(2.11)

เมื่อใช้เมทริกซ์การแปลงวงจร 1 เฟส $\left(T_{1\phi}
ight)$ สามารถเขียนความสัมพันธ์ในสมการที่ (2.11) ให้อยู่ใน เทอมของสัญญาณโหมดร่วม และโหมดผลต่างหรือโหมดปกติ ได้ดังสมการที่ (2.12)

$$\begin{bmatrix} Normal \\ Mode \\ ----- \\ Common \\ Mode \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} v_{P,D} \\ v_{N,D} \\ v_{Bus,C} \end{bmatrix} = \frac{1}{2} \begin{bmatrix} 1 \\ -1 \\ 1 \end{bmatrix} v_d + \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \\ 1 \end{bmatrix} v_{NE}$$
(2.12)

โดยที่ v_d คือ แรงดันบัสไฟตรง และ $v_{Bus,C}$ คือ แรงดันโหมดร่วมที่บัสไฟตรง

2.1.4 สมการสัญญาณโหมดผลต่างผลและโหมดผลร่วมจากอินเวอร์เตอร์สามเฟส 2 ระดับ

อินเวอร์เตอร์ทำหน้าที่แปลงสัญญาณไฟฟ้ากระแสตรงเป็นสัญญาณไฟฟ้ากระแสสลับผ่านการ มอดูเลตสร้างสัญญาณขับนำคู่สวิตช์ในแต่ละเฟส (S_u, S_v, S_w) ซึ่งมีลักษณะเปิด-ปิดวงจรเป็นไปตาม ฟังก์ชันการสวิตช์ S_{inv} ดังสมการที่ (2.13)

$$S_{inv} = \begin{bmatrix} S_u & S_v & S_w \end{bmatrix}^T$$
(2.13)

โดยที่
$$S_u, S_v, S_w = \begin{cases} 1; \text{ upper switch } = \text{ on} \\ 0; \text{ lower switch } = \text{ on} \end{cases}$$

เมื่อพิจารณารูปที่ 2.5 สามารถเขียนความสัมพันธ์ในวงจรของปริมาณเฟสเทียบกราวด์ของแรงดันด้าน เข้า (v_{PE}, v_{NE}) และ แรงดันด้านออก (v_{uE}, v_{vE}, v_{wE}) ในเทอมของฟังก์ชันการสวิตช์ได้ดัง สมการที่ (2.14) และสมการที่ (2.15) ตามลำดับ

$$\begin{bmatrix} v_{uE} \\ v_{vE} \\ v_{wE} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} S_u & 1 - S_u \\ S_v & 1 - S_v \\ S_w & 1 - S_w \end{bmatrix} \begin{bmatrix} v_{PE} \\ v_{NE} \end{bmatrix}$$
(2.14)

$$\begin{bmatrix} v_{uE} \\ v_{vE} \\ v_{wE} \end{bmatrix} = \frac{1}{2} \begin{bmatrix} 2S_u - 1 & -(2S_u - 1) & | & 2 \\ 2S_v - 1 & -(2S_v - 1) & | & 2 \\ 2S_w - 1 & -(2S_w - 1) & | & 2 \\ 2S_w - 1 & -(2S_w - 1) & | & 2 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} v_{P,D} \\ v_{N,D} \\ v_{Bus,C} \end{bmatrix}$$
(2.15)

เมื่อใช้เมทริกซ์การแปลงวงจร 3 เฟส $\left(T_{3\phi}
ight)$ สามารถเขียนความสัมพันธ์ในสมการที่ (2.15) ให้อยู่ใน เทอมของสัญญาณโหมดร่วม และโหมดผลต่างหรือโหมดปกติ ได้ดังสมการที่ (2.16)

$$\begin{bmatrix} Normal \\ Mode \\ ---- \\ Common \\ Mode \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} v_{u,D} \\ v_{v,D} \\ v_{v,D} \\ v_{v,C} \\ v_{v,C} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} s_u - \sum_{n=u,v,w} S_{n/3} & -\left(S_u - \sum_{n=u,v,w} S_{n/3}\right) & 0 \\ s_v - \sum_{n=u,v,w} S_{n/3} & -\left(S_v - \sum_{n=u,v,w} S_{n/3}\right) & 0 \\ s_w - \sum_{n=u,v,w} S_{n/3} & -\left(S_w - \sum_{n=u,v,w} S_{n/3}\right) & 0 \\ \sum_{n=u,v,w} \left(\sum_{n=u,v,w} S_{n/3} - \frac{1}{2}\right) & -\left(\sum_{n=u,v,w} S_{n/3} - \frac{1}{2}\right) & 1 \end{bmatrix}$$
(2.16)

โดยที่ v_{O,C} คือ แรงดันโหมดร่วมที่ด้านออกของอินเวอร์เตอร์เทียบกราวด์

2.1.5 สมการสัญญาณโหมดผลต่างผลและโหมดผลร่วมของวงจรด้านโครงข่าย (Grid side)

โครงข่ายไฟฟ้าเป็นวงจรส่วนสุดท้ายที่เชื่อมกับอินเวอร์เตอร์และต่อลงกราวด์ ประกอบไป ด้วยอิมพีแดนซ์สายส่ง แหล่งจ่ายไฟฟ้ากระแสสลับและอิมพีแดนซ์ของกราวด์ ดังรูปที่ 2.6

รูปที่ 2.6 วงจรด้านโครงข่าย

เขียนความสัมพันธ์ของปริมาณเฟสเทียบกราวด์ของแรงดันกับกระแสผ่านอิมพีแดนซ์ต่าง ๆ ในวงจรด้านโครงข่ายได้ดังสมการที่ (2.17) และในรูปของเมทริกซ์ดังสมการที่ (2.18) ตามลำดับ

$$v_{uE} = i_{u}Z_{g} + v_{a} + 3i_{g,C}Z_{G}$$

$$v_{vE} = i_{v}Z_{g} + v_{b} + 3i_{g,C}Z_{G}$$

$$v_{wE} = i_{w}Z_{g} + v_{c} + 3i_{g,C}Z_{G}$$
(2.17)

$$\begin{bmatrix} i_{u} \\ i_{v} \\ i_{w} \end{bmatrix} = \frac{1}{Z_{g}} \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} v_{uE} \\ v_{vE} \\ v_{wE} \end{bmatrix} - \frac{1}{Z_{g}} \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} v_{a} \\ v_{b} \\ v_{c} \end{bmatrix} - \frac{Z_{G}}{Z_{g}} \begin{bmatrix} 1 \\ 1 \\ 1 \end{bmatrix} 3i_{g,C}$$
(2.18)

เมื่อใช้เมทริกซ์การแปลงวงจร 3 เฟส $\left(T_{3\phi}
ight)$ สามารถเขียนความสัมพันธ์ในสมการที่ (2.18) ให้อยู่ใน เทอมของสัญญาณโหมดร่วม และโหมดผลต่างหรือโหมดปกติ ได้ดังสมการที่ (2.19)

$$\begin{bmatrix} Normal \\ Mode \\ ---- \\ Common \\ Mode \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \dot{i}_{u,D} \\ \dot{i}_{v,D} \\ \dot{i}_{g,C} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1/Z_g & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 1/Z_g & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1/Z_g & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1/Z_g & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1/(Z_g + 3Z_G) \end{bmatrix} \begin{bmatrix} v_{u,D} \\ v_{v,D} \\ v_{w,D} \\ v_{g,C} \end{bmatrix}$$
(2.19)
$$-\frac{1}{Z_g} \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} v_a \\ v_b \\ v_c \end{bmatrix}$$

โดยที่ Z_g คือ อิมพีแดนซ์ของสายส่งโครงข่าย, Z_G คือ อิมพีแดนซ์ของสายกราวด์โครงข่าย, $v_{g,C}$ คือ แรงดันโหมดร่วมที่วงจรโครงข่ายเทียบกราวด์ และ $i_{g,C}$ คือ กระแสโหมดร่วมที่ไหลผ่านโครงข่าย

จากหัวข้อ 2.1.1-2.1.5 สามารถสรุปสมการโหมดร่วมของแต่ละวงจรได้ดังสมการที่ (2.20-2.29)

$$v_{S,C} = \frac{1}{2}v_{SC} + \frac{Z_{PV}}{2}(3i_{i,c})$$
(2.20)

สมการที่ (2.20) แสดงเฉพาะเทอมสัญญาณโหมดร่วมในส่วนของวงจรแหล่งจ่ายไฟพีวี เมื่อ Z_{PV} คือ อิมพีแดนซ์ระหว่างแผงพีวีและกราวด์หรือตัวเก็บประจุแฝง C_{PV} ดังรูปที่ 2.2

$$v_{S,C} = 3i_{i,C} \left(\frac{Z_B}{4}\right) + \frac{1}{2} \left[-S_B v_{P,D} + S_B v_{N,D}\right] + v_{BUS,C}$$
(2.21)

สมการที่ (2.21) แสดงเฉพาะเทอมสัญญาณโหมดร่วมในส่วนของวงจรทบระดับ เมื่อ Z_B คือ อิมพีแดนซ์ของวงจรทบระดับหรือตัวเหนี่ยวนำที่ใช้ในวงจรทบระดับ L_B ดังรูปที่ 2.3

$$v_{P,D} = -v_{N,D} = \frac{v_d}{2} \tag{2.22}$$

17

$$v_{BUS,C} = \frac{v_d}{2} + v_{NE}$$
 (2.23)

แทนค่า $V_{P,D}$, $V_{N,D}$, และ $V_{Bus,C}$ ในสมการที่ (2.21) จะสร้างสมการใหม่ได้ดังสมการที่ (2.24)

$$v_{S,C} = 3i_{i,C} \left(\frac{Z_B}{4} \right) + (1 - S_B) \frac{v_d}{2} + v_{NE}$$

$$= 3i_{i,C} \left(\frac{Z_B}{4} \right) + v_{B,C} + v_{NE}$$

$$(2.24)$$

โดยนิยามให้

$$v_{B,C} = (1 - S_B) \frac{v_d}{2}$$
(2.25)

สมการที่ (2.25) แสดงนิยามเทอมสัญญาณแรงดันโหมดร่วมที่เกิดจากวงจรทบระดับ $\left(\mathcal{V}_{B,C}
ight)$ ซึ่ง ขึ้นกับสถานะการเปิด-ปิดของสวิตช์ในวงจรทบระดับและมีขนาดเป็นครึ่งหนึ่งของแรงดันบัสไฟตรง

$$v_{O,C} = \left(\sum_{n=u,v,w} \frac{S_n}{3} - \frac{1}{2}\right) v_{P,D} - \left(\sum_{n=u,v,w} \frac{S_n}{3} - \frac{1}{2}\right) v_{N,D} + v_{BUS,C}$$
(2.26)

สมการที่ (2.26) แสดงเฉพาะเทอมสมการโหมดร่วมในส่วนของวงจรอินเวอร์เตอร์และจากสมการที่ (2.22) และ (2.23) สามารถเขียนสมการที่ (2.27) ใหม่ ได้ดังสมการ (2.28)

$$\left. \begin{array}{c} v_{O,C} = v_{NE} + \sum_{n=u,v,w} \left(\frac{S_n}{3} \right) v_d \\ = v_{NE} + v_{inv,C} \end{array} \right\}$$

$$(2.27)$$

โดยนิยามให้

$$v_{inv,C} = \sum_{n=u,v,w} \left(\frac{S_n}{3} \right) v_d \tag{2.28}$$

จากสมการที่ (2.28) แสดงนิยามเทอมสัญญาณแรงดันโหมดร่วมที่เกิดจากอินเวอร์เตอร์ ซึ่งขึ้นกับ สถานะการเปิด-ปิดคู่สวิตซ์กำลังแต่ละเฟสในวงจรอินเวอร์เตอร์และมีขนาดเป็น $\frac{1}{3}$ เท่าของแรงดัน บัสไฟตรง และสมการที่ (2.29) แสดงเทอมสัญญาณแรงดันโหมดร่วมในส่วนของวงจรด้านโครงข่าย

$$v_{g,C} = Z_g i_{g,C} + 3Z_G i_{g,C}$$
$$= \left[\left(\frac{Z_g}{3} \right) + Z_G \right] 3i_{g,C}$$
(2.29)

2.1.6 วงจรสมมูลโหมดร่วมที่แม่นยำของอินเวอร์เตอร์

จากการวิเคราะห์สมการสัญญาณโหมดร่วมของวงจรย่อยทั้ง 5 ส่วน สามารถนำความสัมพันธ์ ของสัญญาณโหมดร่วมของแรงดันและกระแสผ่านอิมพีแดนซ์ต่าง ๆ ในแต่ละวงจรย่อยมาสร้างเป็น วงจรสมมูลโหมดร่วมของระบบโดยไม่มีการพิจารณาวงจรกรองด้านไฟตรงและไฟสลับได้ดังนี้

รูปที่ 2.7 วงจรสมมูลโหมดร่วมของพีวีอินเวอร์เตอร์สามเฟส 2 ภาค

เมื่อพิจารณารูปที่ 2.7 พบว่าแหล่งกำเนิดสัญญาณแรงดันโหมดร่วมของวงจรทบระดับ $(v_{B,C})$ และวงจรอินเวอร์เตอร์ $(v_{inv,C})$ เชื่อมต่อกันทางไฟฟ้าผ่านจุด N ของบัสไฟตรงในลักษณะ อนุกรม ทำให้สามารถดัดแปลงการมอดูเลตสร้างแรงดัน เพื่อให้แรงดันโหมดร่วมรวมของระบบ $(v_{cm,t})$ เกิดการเสริมหรือหักล้างกันของแหล่งกำเนิดสัญญาณแรงดันโหมดร่วมทั้งสองได้ ซึ่งส่งผลกับ การเกิดกระแสรั่วไหล (i_{cm}) ได้โดยตรง โดยจะกล่าวถึงลักษณะของสัญญาณแรงดันโหมดร่วมทั้งสอง นี้ในส่วนถัดไป

2.2 ลักษณะของแหล่งกำเนิดสัญญาณแรงดันโหมดร่วม

จากวงจรสมมูลโหมดร่วมที่กล่าวมาข้างต้น แหล่งกำเนิดสัญญาณแรงดันโหมดร่วมในระบบพี วีอินเวอร์เตอร์ประกอบไปด้วย 2 ส่วนหลัก ดังนี้

2.2.1 แหล่งกำเนิดสัญญาณแรงดันโหมดร่วมของวงจรทบระดับ

วงจรทบระดับมีหน้าที่ยกระดับแรงดันด้านออก (V_d) ให้มีขนาดสูงกว่าแรงดันด้านเข้า (V_{PV}) ผ่านการปรับความกว้างพัลส์ $(Duty\ cycle;D)$ เพื่อใช้ในการสร้างสัญญาณขับนำสวิตช์ S_B ดังรูปที่ 2.9

รูปที่ 2.9 แผนภาพแสดงการสร้างสัญญาณขับนำสวิตช์ของวงจรทบระดับ

จากนิยามในสมการที่ (2.25) สามารถอธิบายลักษณะโดยทั่วไปของแรงดันโหมดร่วมจาก วงจรทบระดับได้ว่า แรงดันโหมดร่วมของวงจรทบระดับจะเกิดตามสถานะการเปิด-ปิดสวิตซ์ S_B เช่นเดียวกับการสร้างแรงดันด้านออกในโหมดปกติและมีขนาดเป็น $\frac{1}{2}$ เท่าของแรงดันบัสไฟตรง สามารถแสดงสัญญาณรายคาบของแรงดันโหมดร่วมนี้จากการจำลองเบื้องต้นได้ดังรูปที่ 2.10 โดย วิธีการวัดค่าแรงดันโหมดร่วมนั้นมีหลากหลาย [4], [5] แต่ในงานวิจัยนี้นำเสนอการวัดสัญญาณแรงดัน โหมดร่วมผ่านตัวต้านทานค่าสูงเทียบกับจุด N ของบัสไฟตรงตามงานวิจัยที่ [4] เนื่องจากสะดวกและ ไม่ซับซ้อน ดังรูปที่ 2.8

รูปที่ 2.11 สเปกตรัมสัญญาณแรงดันโหมดร่วมของวงจรทบระดับ

เมื่อวิเคราะห์สเปกตรัมของแรงดันโหมดร่วมจากวงจรทบระดับดังรูปที่ 2.11 พบว่าขนาดของ แรงดันมีค่าสูงที่องค์ประกอบความถี่ 10 kHz ซึ่งการจำลองผลเบื้องต้นนี้ กำหนดให้สวิตช์กำลังทำงาน ที่ความถี่ 10 kHz ทั้งในวงจรทบระดับและอินเวอร์เตอร์ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าแรงดันโหมดร่วมของ วงจรทบระดับจะมีขนาดสูงที่องค์ประกอบความถี่การสวิตช์

2.2.2 แหล่งกำเนิดสัญญาณแรงดันโหมดร่วมของอินเวอร์เตอร์

อินเวอร์เตอร์มีหน้าที่รับพลังงานไฟฟ้าจากบัสไฟตรงแล้วเปลี่ยนเป็นพลังงานไฟฟ้า กระแสสลับในรูปของแรงดันและกระแสที่ด้านออกของวงจร ผ่านการทำงานของคู่สวิตช์กำลังในแต่ละ เฟสโดยใช้การมอดูเลตแบบพีดับบิวเอ็ม (PWM) หรือการปรับความกว้างสัญญาณพัลส์ สร้างค่าเฉลี่ย แรงดันด้านออกตามที่ต้องการ

จากนิยามในสมการที่ (2.28) พบว่า ตัวแปรสำคัญที่ทำให้เกิดแรงดันโหมดร่วมของ อินเวอร์เตอร์คือการทำงานของคู่สวิตซ์กำลังในแต่ละเฟส จึงสามารถจำแนกประเภทของแรงดันโหมด ร่วมของวงจรอินเวอร์เตอร์ตามการทำงานของสวิตซ์กำลังในแต่ละเฟสได้ 2 ประเภท คือ 1) 3-Arm modulation และ 2) 2-Arm modulation โดยวิธีการวัดค่าแรงดันโหมดร่วมของอินเวอร์เตอร์จะวัด สัญญาณแรงดันโหมดร่วมผ่านตัวต้านทานค่าสูงเทียบกับจุด N ของบัสไฟตรงเช่นเดียวกับวงจรทบ ระดับ ดังรูปที่ 2.12

2.2.2.1 3-Arm Modulation

การมอดูเลตแบบ 3-arm เรียกตามลักษณะการทำงานของสวิตช์ในวงจรอินเวอร์เตอร์ที่มี สถานะการสวิตช์เปิด-ปิดทั้ง 3 เฟส เพื่อสร้างค่าเฉลี่ยแรงดันด้านออกที่ต้องการ โดยผ่านการปรับ ความกว้างพัลส์หรือค่าวัฏจักรงาน (Duty cycle; D) แล้วนำไปสร้างสัญญาณขับนำสวิตช์ต่อไปโดย
ผ่านวิธีการมอดูเลตรูปแบบต่าง ๆ แต่ที่นิยมใช้งานในปัจจุบัน คือ การมอดูเลตบนฐานคลื่นพาห์ (Carrier-Based PWM Modulation) ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างสัญญาณขับนำสวิตช์ตามรูปที่ 2.13

รูปที่ 2.13 แผนภาพการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์บนฐานคลื่นพาห์

จากรูปที่ 2.13 แสดงขั้นตอนการสร้างสัญญาณขับนำสวิตซ์ของอินเวอร์เตอร์ โดยใช้การมอดู เลตบนฐานคลื่นพาห์เทียบเท่าวิธีการมอดูเลตแบบสเปซเวกเตอร์พีดับบลิวเอ็ม (Space Vector PWM (SVPWM)) ซึ่งใช้เวกเตอร์แรงดันลำดับศูนย์ $\left(\overline{v_z}\right)$ เป็นตัวแปรอิสระในการสร้างสัญญาณขับนำสวิตช์ และมีการใช้ค่าวัฏจักรงาน 3 ค่าคือ ค่าสูงสุด $\left(D_{\max}\right)$ ค่ากลาง $\left(D_{\mathrm{med}}\right)$ และ ค่าต่ำสุด $\left(D_{\min}\right)$ ซึ่ง เป็นค่าคงที่ ณ ขณะใดขณะหนึ่งของสัญญาณแรงดันคำสั่ง แสดงได้ดังรูปที่ 2.14

โดยค่าสูงสุด ค่ากลาง และ ค่าต่ำสุด จะเกิดสลับเฟสกันทุก 60 องศาจนครบหนึ่งคาบการทำงาน และ จากรูปที่ 2.10 ณ ช่วงเวลาที่แรเงา ค่าสูงสุด ค่ากลาง และ ค่าต่ำสุด จะเป็นจังหวะการเกิดของแรงดัน เฟส V, แรงดันเฟส U และ แรงดันเฟส W ตามลำดับ โดยค่าวัฏจักรงานนี้จะเป็นตัวกำหนดสถานะการ ทำงานของสวิตช์คู่กำลังให้กับอินเวอร์เตอร์ ส่งผลให้แรงดันโหมดร่วมของอินเวอร์เตอร์ที่ใช้การมอดู เลตแบบ 3-arm มีลักษณะเป็นฟังก์ชันรายคาบแบบขั้นบันไดตามสถานะการสวิตช์เปิด-ปิดจำนวน 6 ครั้ง ใน 1 คาบการสวิตช์ แสดงผ่านผลการจำลองเบื้องต้นดังรูปที่ 2.9

รูปที่ 2.15 สเปกตรัมสัญญาณแรงดันโหมดร่วมของอินเวอร์เตอร์

จากรูปที่ 2.15 แสดงผลจำลองการวิเคราะห์อนุกรมฟูริเยร์ของสัญญาณแรงดันโหมดร่วมจาก อินเวอร์เตอร์ พบว่าที่องค์ประกอบความถี่การสวิตช์ 10 kHz จะมีค่าขนาดแรงดันสูงสุดเช่นเดียวกับ วงจรทบระดับ

2.2.2.2 2-Arm Modulation

การมอดูเลตแบบ 2-arm เป็นการสร้างแรงดันด้านออกของอินเวอร์เตอร์โดยใช้สวิตช์คู่กำลัง เพียง 2 เฟสและมีเฟสใดเฟสหนึ่งเปิดหรือปิดวงจรตลอดการทำงาน ผ่านการเลือกค่าแรงดันลำดับ ศูนย์ที่เหมาะสมในการมอดูเลตบนฐานคลื่นพาห์ เรียกการทำงานปิดหรือเปิดวงจรของคู่สวิตช์กำลัง 1 เฟสนั้นว่า 2-arm (on-state) และ 2-arm (off-state) ตามลำดับ และมีขั้นตอนการสร้างสัญญาณขับ สวิตช์ของการมอดูเลต 2-arm ทั้ง 2 รูปแบบ ดังกล่าว ดังรูปที่ 2.16 และ รูปที่ 2.17

รูปที่ 2.17 แผนภาพการมอดูเลตแบบ 2-arm (off-state)

จากรูปที่ 2.16 แสดงให้เห็นว่าเป็นการใช้แรงดันลำดับศูนย์เพื่อยึดให้สวิตช์เฟสใดเฟสหนึ่ง ของอินเวอร์เตอร์ทำงานในสถานะปิดวงจรตลอดช่วงเวลาการมอดูเลต ส่งผลให้แรงดันโหมดร่วมที่ได้มี ลักษณะเป็นขั้นบันได ตามสถานะเปิด-ปิดสวิตช์ที่เหลืออีก 2 เฟส จำนวน 4 ขั้น ใน 1 คาบการสวิตช์ ดังรูปที่ 2.18 ตรงกันข้ามกับรูปที่ 2.17 จะเป็นการใช้แรงดันลำดับศูนย์ในการยึดให้สวิตช์เฟสใดเฟส หนึ่งของอินเวอร์เตอร์ทำงานในสถานะเปิดวงจรตลอดตลอดช่วงการมอดูเลต ได้ลักษณะของแรงดัน โหมดร่วมดังรูปที่ 2.19

รูปที่ 2.18 ลักษณะของแรงดันโหมดร่วมอินเวอร์เตอร์จากการมอดูเลตแบบ 2-arm (on-state)

รูปที่ 2.19 ลักษณะของแรงดันโหมดร่วมอินเวอร์เตอร์จากการมอดูเลตแบบ 2-arm (off-state)

จากการจำลองเบื้องต้นของแรงดันโหมดร่วมที่เกิดจากกการมอดูเลตแบบ 2-arm (on-state) และ 2-arm (off-state) โดยใช้แรงดันบัสไฟตรง $v_d = 700 V$ ในการจำลอง พบว่ารูปคลื่นแรงดัน โหมดร่วมนี้เป็นไปตามนิยามในสมการที่ (2.28) กล่าวคือ ในการมอดูเลตสร้างแรงดันด้านออกของ อินเวอร์เตอร์ สวิตช์จะทำงานเพียง 2 เฟสและขนาดของแรงดันโหมดร่วมที่เกิดขึ้นมีค่าเวกเตอร์ แรงดันตามสถานะการสวิตซ์ในแต่ละรูปแบบของการมอดูเลตแบบ 2-arm ดังตารางที่ 2.1และตาราง ที่ 2.2

2-arm (on-state)									
Vector	S_{u}	S_{v}	S_w	$V_{inv,C}$					
$\mathbf{V}_7$	1	1	1	v_d					
$\mathbf{V}_2$	1	1	0	$\frac{2}{3}v_d$					
$\mathbf{V}_{1}$	1	0	0	$\frac{1}{3}v_d$					

ตารางที่ 2.1 แสดงสถานะการสวิตช์พร้อมขนาดแรงดันโหมดร่วมอินเวอร์เตอร์ของการมอดูเลต

a			9	6	2	33/1/1	e	۳	N 1	9	6	6			
ตารางท	22	แสดงสถานะการส	76	191W	รอบเจ	ทาวดแ	5909	٦ľ	หมดรวม	.เคเ	แวอร	เตอรข	จงกา	ารมอดเส	ิลต
			0					20							

		I-Stat	e/	
Vector	S_u	S_{v}	S_w	$V_{inv,C}$
V ₀	0	0	0	0
V ₂	1	1	0	$\frac{2}{3}v_d$
V ₁	1	0	0	$\frac{1}{3}v_d$
8	V 401		3	

San 112.

จากการพิจารณาลักษณะและการเกิดแรงดันโหมดร่วมทั้ง 2 ส่วนหลักในระบบพีวี อินเวอร์เตอร์ชนิดเชื่อมต่อโครงข่ายแบบไร้หม้อแปลง คือ แรงดันโหมดร่วมในส่วนของวงจรทบระดับ และส่วนของอินเวอร์เตอร์พบว่าขนาดของแรงดันโหมดร่วมที่องค์ประกอบความถี่การสวิตช์จะมี ้ค่าสูงสุด และจากวงจรสมมูลโหมดร่วมแสดงให้เห็นว่า แรงดันโหมดร่วมรวมของระบบเป็นตัวกระตุ้น ้ตัวเก็บประจุแฝงที่แผงพีวีให้เกิดกระแสรั่วไหลความถี่สูงไหลเป็นวงรอบกลับเข้าระบบ ดังนั้นถ้า ต้องการลดกระแสรั่วไหลความถี่สูงผ่านการลดทอนแรงดันโหมดร่วมรวมของระบบที่มีขนาดสูงที่ ้องค์ประกอบความถี่การสวิตช์ จำเป็นจะต้องใช้การวิเคราะห์อนุกรมฟูริเยร์เป็นเครื่องมือในการศึกษา พฤติกรรมของแรงดันโหมดร่วมทั้งสองวงจรเป็นแนวทางต่อไป

2.3 การวิเคราะห์สัญญาณแรงดันโหมดร่วมโดยใช้อนุกรมฟูริเยร์ (Fourier Series)

เนื่องจากแรงดันโหมดร่วมรวมของระบบ _{V_{cm,t} เกิดจากแรงดันโหมดร่วมของทั้งวงจรทบ} ระดับ $v_{B,C}$ และอินเวอร์เตอร์สามเฟส $v_{_{inc,C}}$ โดยที่ความถี่การสวิตซ์ $f_{_{SW}}$ จะเป็นองค์ประกอบที่มีค่า สูงอย่างมีนัยสำคัญต่อกระแสรั่วไหลที่เกิดขึ้นและจากรูปแสดงผลการจำลองเบื้องต้นของสัญญาณ

แรงดันโหมดร่วมทั้งสองวงจรจะเห็นได้ว่ามีลักษณะฟังก์ชันทางเวลาเป็นแบบรายคาบ จึงสามารถ วิเคราะห์แรงดันโหมดร่วมทั้งสองนี้ที่องค์ประกอบความถี่การสวิตช์ด้วยอนุกรมฟูริเยร์ได้ ตามสมการที่ (2.30)

$$f(t) = a_0 + \sum_{n=1}^{\infty} (a_n \cos n\omega_0 t + b_n \sin n\omega_0 t)$$
(2.30)

จากอนุกรมฟูริเยร์ ประกอบไปด้วยเทอมสัมประสิทธิ์ (coefficient) สำคัญดังนี้

$$a_{0} = \frac{1}{2L} \int_{-L}^{L} f(t) dt$$
$$a_{n} = \frac{1}{L} \int_{-L}^{L} f(t) \cos\left(\frac{n\pi t}{L}\right) dt$$
$$b_{n} = \frac{1}{L} \int_{-L}^{L} f(t) \sin\left(\frac{n\pi t}{L}\right) dt$$

โดยที่

- *L* คือ ครึ่งคาบเวลาของที่ใช้พิจารณาสัญญาณ
- a_0 คือ องค์ประกอบของสัญญาณไฟฟ้ากระแสตรง
- a, คือ องค์ประกอบของสัญญาณไฟฟ้ากระแสสลับฮาร์มอนิกลำดับที่ n
- $b_{\!_n}$ คือ องค์ประกอบของสัญญาณไฟฟ้ากระแสสลับฮาร์มอนิกลำดับที่ ท

2.3.1 การวิเคราะห์สัญญาณแรงดันโหมดร่วมของวงจรทบระดับด้วยอนุกรมฟูริเยร์

การเกิดแรงดันโหมดร่วมของวงจรทบระดับสามารถแสดงได้ดังรูปที่ 2.20 การสร้างแรงดัน โหมดร่วมของวงจรทบระดับใน 1 คาบการสวิตซ์ การมอดูเลตสร้างแรงดันโหมดร่วมของวงจรทบ ระดับจะใช้สัญญาณคลื่นพาห์สามเหลี่ยมเปรียบเทียบกับค่าวัฏจักงานของแรงดันโหมดร่วมจากวงจร ทบระดับ เกิดพัลส์แรงดันโหมดร่วมเป็นจังหวะเปิด-ปิดเพื่อสร้างค่าเฉลี่ยแรงดันด้านออกของวงจรตาม ต้องการ

รูปที่ 2.20 การสร้างแรงดันโหมดร่วมของวงจรทบระดับใน 1 คาบการสวิตช์ เมื่อพิจารณารูปคลื่นของสัญญาณแรงดันโหมดร่วมของวงจรทบระดับในช่วงเวลาครึ่งคาบการสวิตช์ $\binom{T}{2}$ สามารถวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ a_0, a_n และ b_n ของวงจรทบระดับ ได้ดังนี้

OTOLALONGKOT

พิจารณาสัมประสิทธิ์ $a_{\!_0}$ จะได้

$$a_{0,Boost} = \frac{1}{T/2} \int_{0}^{T/2} f(x) dx$$

= $\frac{1}{T/2} \left(\int_{0}^{t_1} \frac{v_d}{2} dx + \int_{t_1}^{T/2} 0 dx \right)$
 $\therefore a_{0,Boost} = \frac{v_d}{2} \left(\frac{t_1}{T/2} \right)$ (2.31)

พิจารณาสัมประสิทธิ์ a_n จะได้

$$a_{n} = \frac{1}{L} \int_{-L}^{L} f(x) \cos\left(\frac{n\pi x}{L}\right) dx$$

$$= \frac{2}{T/2} \int_{0}^{T/2} f(x) \cos\left(\frac{n\pi x}{T/2}\right) dx$$

$$= \frac{2}{T/2} \left[\int_{0}^{t} \frac{1}{2} v_{d} \cos\left(\frac{n\pi x}{T/2}\right) dx + 0 \right]$$

$$= \frac{2}{T/2} \left[\frac{1}{2} v_{d} \left(\frac{\left(\sin\frac{n\pi t_{1}}{T/2}\right) - \sin\left(\frac{n\pi(0)}{T/2}\right)}{\frac{n\pi}{T/2}}\right) \right]$$

$$a_{n,Boost} = \frac{v_{d}}{n\pi} \sin\left(\frac{n\pi t_{1}}{T/2}\right) \qquad (2.32)$$

จะได้

เมื่อนิยามเทอมวัฏจักรงานในครึ่งคาบเวลา คือ *Duty Cycle* = $\frac{t_{on}}{t_{on} + t_{off}}$ จะสามารถเขียนสมการที่ (2.32) ให้อยู่ในเทอมของวัฏจักรการทำงานของสวิตซ์ได้ดังสมการที่ (2.33)

$$a_{n,Boost} = \frac{v_d}{n\pi} \sin(n\pi D_B)$$
(2.33)

เมื่อ D_B คือ ค่าวัฏจักรงานของแรงดันโหมดร่วมในวงจรทบระดับที่ใช้ในการสร้างสัญญาณขับนำ สวิตช์

พิจารณาสัมประสิทธิ์ b_n ใน 1 คาบเวลา จะได้ $b_n = \frac{1}{T} \int_0^T f(t) \sin\left(\frac{n\pi t}{T/2}\right) dt$ และเมื่อพิจารณารูป

คลื่นสัญญาณแรงดันโหมดร่วมของวงจรทบระดับพบว่ามีลักษณะซ้ำคาบและสมมาตรตามแนวแกน y ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของฟังก์ชันคู่ ส่งผลให้ค่าสัมประสิทธิ์ $b_{\!_n}$ ของวงจรทบระดับ $b_{\!_n,Boost}=0$

จากรูปสัญญาณแรงดันโหมดร่วมของวงจรทบและวงจรอินเวอร์เตอร์ พบว่าทั้งสองวงจร ทำงานที่ความถี่สูงและมีลักษณะสัญญาณสมมาตรกันแบบฟังก์ชันคู่ ดังนั้นในการวิเคราะห์สัญญาณ แรงดันโหมดร่วมโดยใช้อนุกรมฟูริเยร์จะพิจารณาเฉพาะองค์ประกอบ a_n ของสัญญาณเท่านั้น เนื่องจาก a_0 เป็นองค์ประกอบของความถี่ไฟฟ้ากระแสตรงและ $b_n = 0$

2.3.2 การวิเคราะห์สัญญาณแรงดันโหมดร่วมของวงจรอินเวอร์เตอร์ด้วยอนุกรมฟูริเยร์

การเกิดแรงดันโหมดร่วมของวงจรอินเวอร์เตอร์ จะขึ้นอยู่กับฟังก์ชันการสวิตช์ทั้ง 3 เฟสของ อินเวอร์เตอร์ตามตารางที่ 2.3 จึงแบ่งการวิเคราะห์แรงดันโหมดร่วมของอินเวอร์เตอร์ได้ 3 แบบ คือ 1) การมอดูเลตแบบ 3-arm 2) การมอดูเลตแบบ 2-arm (on-state) และ 3) การมอดูเลตแบบ 2-arm (off-state)

รูปที่ 2.21 แสดงการมอดูเลตแบบ 3-arm สร้างแรงดันโหมดร่วมของอินเวอร์เตอร์ด้วยค่าวัฎ จักรงานสูงสุด ($D_{\max}$) ค่ากลาง (D_{med}) และค่าต่ำสุด ($D_{\min}$) เมื่อพิจารณารูปคลื่นของสัญญาณ แรงดันโหมดร่วมของอินเวอร์เตอร์ในช่วงเวลาครึ่งคาบการสวิตช์ $\binom{T}{2}$ สามารถวิเคราะห์หาค่า สัมประสิทธิ์ a_n ของอินเวอร์เตอร์ ($a_{n,inv}$) ได้ดังสมการที่ (2.34)

$$a_{n} = \frac{1}{L} \int_{-L}^{L} f(x) \cos\left(\frac{n\pi x}{L}\right) dx$$

$$= \frac{2}{T/2} \int_{0}^{T/2} f(x) \cos\left(\frac{n\pi x}{T/2}\right) dx$$

$$= \frac{2}{T/2} \left[\int_{0}^{t_{1}} o dx + \int_{t_{1}}^{t_{2}} \frac{1}{3} v_{d} \cos\left(\frac{n\pi x}{T/2}\right) dx + \int_{t_{2}}^{t_{3}} \frac{2}{3} v_{d} \cos\left(\frac{n\pi x}{T/2}\right) dx + \int_{t_{3}}^{T/2} v_{d} \cos\left(\frac{n\pi x}{T/2}\right) dx \right]$$
Relation

$$a_{n,inv} = \frac{2v_d}{3n\pi} \left[\sin\left(\frac{n\pi t_1}{T_2}\right) + \sin\left(\frac{n\pi t_2}{T_2}\right) + \sin\left(\frac{n\pi t_3}{T_2}\right) \right]$$
(2.34)

และสามารถเขียนสมการที่ (2.34) ให้อยู่ในเทอมของวัฏจักรการทำงานของสวิตช์ (Duty Cycle, D) ได้ดังสมการที่ (2.35)

$$a_{n,inv} = \frac{2v_d}{3n\pi} \left[\sin\left(n\pi D_{\max}\right) + \sin\left(n\pi D_{\max}\right) + \sin\left(n\pi D_{\min}\right) \right]$$
(2.35)

รูปที่ 2.21 แรงดันโหมดร่วมของวงจรอินเวอร์เตอร์ใน 1 คาบการสวิตช์

จากรูปที่ 2.22 แสดงการมอดูเลตแบบ 2-arm (on-state) สร้างแรงดันโหมดร่วมของ อินเวอร์เตอร์ด้วยวัฏจักรงานค่ากลาง ($D_{\rm med}$) และค่าต่ำสุด ($D_{\rm min}$) เนื่องจากค่าสูงสุด ($D_{\rm max}$) ถูก แรงดันลำดับศูนย์ดึงให้อยู่ในสถานะปิดวงจรตลอด โดยในช่วงเวลาครึ่งคาบการสวิตช์ ($T/_2$) สามารถ วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ a_n ของอินเวอร์เตอร์ที่เกิดจากการมอดูเลตลักษณะนี้ ($a_{n,On}$) ได้ดัง สมการที่ (2.36)

รูปที่ 2.22 การสร้างแรงดันโหมดร่วมของอินเวอร์เตอร์ที่มีการมอดูเลตแบบ 2-arm (on-state)

$$a_{n} = \frac{1}{L} \int_{-L}^{L} f(x) \cos\left(\frac{n\pi x}{L}\right) dx$$

= $\frac{2}{T/2} \int_{0}^{T/2} f(x) \cos\left(\frac{n\pi x}{T/2}\right) dx$
= $\frac{2}{T/2} \left[\int_{0}^{t_{1}} v_{d} \cos\left(\frac{n\pi x}{T/2}\right) dx + \int_{t_{1}}^{t_{2}} \frac{2}{3} v_{d} \cos\left(\frac{n\pi x}{T/2}\right) dx + \int_{t_{2}}^{T/2} \frac{1}{3} v_{d} \cos\left(\frac{n\pi x}{T/2}\right) dx \right]$

จะได้

$$a_{n,On} = \frac{2v_d}{3n\pi} \left[\sin\left(\frac{n\pi t_1}{T/2}\right) + \sin\left(\frac{n\pi t_2}{T/2}\right) \right]$$
(2.36)

และสามารถเขียนสมการที่ (2.36) ให้อยู่ในเทอมของวัฏจักรการทำงานของสวิตช์ (Duty Cycle, D) ได้ดังสมการที่ (2.37)

$$a_{n,On} = \frac{2v_d}{3n\pi} \left[\sin\left(n\pi D_{\min}\right) + \sin\left(n\pi D_{\mathrm{med}}\right) \right]$$
(2.37)

รูปที่ 2.23 การสร้างแรงดันโหมดร่วมของอินเวอร์เตอร์ที่มีการมอดูเลตแบบ 2 arms (off)

จากรูปที่ 2.23 แสดงการมอดูเลตแบบ 2-arm (off-state) สร้างแรงดันโหมดร่วมของ อินเวอร์เตอร์ด้วยค่าวัฏจักรงานสูงสุด $(D_{\max})$ และค่ากลาง (D_{med}) เนื่องจากค่าต่ำสุด $(D_{\min})$ ถูก แรงดันลำดับศูนย์ยึดให้อยู่ในสถานะเปิดวงจรตลอด โดยในช่วงเวลาครึ่งคาบการสวิตช์ $\binom{T}{2}$ สามารถวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ a_n ของอินเวอร์เตอร์ที่เกิดจากการมอดูเลตลักษณะนี้ $(a_{n,Off})$ ได้ดังสมการที่ (2.38)

$$a_{n} = \frac{1}{L} \int_{-L}^{L} f(x) \cos\left(\frac{n\pi x}{L}\right) dx$$

= $\frac{2}{T/2} \int_{0}^{T/2} f(x) \cos\left(\frac{n\pi x}{T/2}\right) dx$
= $\frac{2}{T/2} \left[\int_{0}^{t_{1}} \frac{2}{3} v_{d} \cos\left(\frac{n\pi x}{T/2}\right) dx + \int_{t_{1}}^{t_{2}} \frac{1}{3} v_{d} \cos\left(\frac{n\pi x}{T/2}\right) dx + \int_{t_{2}}^{T/2} 0 dx \right]$

จะได้

$$a_{n,Off} = \frac{2v_d}{3n\pi} \left[\sin\left(\frac{n\pi t_1}{T/2}\right) + \sin\left(\frac{n\pi t_2}{T/2}\right) \right]$$
(2.38)

และสามารถเขียนสมการที่ (2.38) ให้อยู่ในเทอมของวัฏจักรการทำงานของสวิตช์ (Duty Cycle, D) ได้ดังสมการที่ (2.39)

$$a_{n,Off} = \frac{2v_d}{3n\pi} \left[\sin\left(n\pi D_{\text{med}}\right) + \sin\left(n\pi D_{\text{max}}\right) \right]$$
(2.39)

จากการวิเคราะห์สัญญาณแรงดันโหมดร่วมของวงจรทบระดับและอินเวอร์เตอร์โดยใช้ อนุกรมฟูริเยร์ได้สัมประสิทธิ์ a_n ของการมอดูเลตรูปแบบต่าง ๆ สรุปได้ดังตารางที่ 2.3 ค่า สัมประสิทธิ์ a_n ของการมอดูเลตแบบต่าง ๆ ซึ่งจะนำไปใช้ในการพิจารณาเพื่อเลือกแรงดันลำดับ ศูนย์ (D_z) ในการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์เพื่อให้เกิดการลดทอนแรงดันโหมดร่วมรวมสำหรับระบบ อินเวอร์เตอร์พีวีชนิดเชื่อมต่อโครงข่ายแบบไร้หม้อแปลงในหัวข้อถัดไป

รูปแบบการ	ค่าสัมประสิทธิ์ $a_{_n}$
มอดูเลต	
วงจรทบระดับ	$a_{n,Boost} = \frac{v_d}{n\pi} \sin\left(n\pi D_B\right)$
อินเวอร์เตอร์แบบ 3-arm	$a_{n,inv} = \frac{2v_d}{3n\pi} \left[\sin\left(n\pi D_{\max}\right) + \sin\left(n\pi D_{\max}\right) + \sin\left(n\pi D_{\min}\right) \right]$
อินเวอร์เตอร์แบบ 2-arm (on-state)	$a_{n,On} = \frac{2v_d}{3n\pi} \left[\sin\left(n\pi D_{\text{med}}\right) + \sin\left(n\pi D_{\text{min}}\right) \right]$
อินเวอร์เตอร์แบบ 2-arm (off-state)	$a_{n,Off} = \frac{2v_d}{3n\pi} \left[\sin(n\pi D_{\text{med}}) + \sin(n\pi D_{\text{max}}) \right]$

ตารางที่ 2.3 ค่าสัมประสิทธิ์ a_n ของการมอดูเลตแบบต่าง ๆ

Chulalongkorn University

บทที่ 3

การลดทอนแรงดันโหมดร่วมด้วยการเลือกแรงดันลำดับศูนย์ของอินเวอร์เตอร์

หลังจากศึกษาวงจรสมมูลโหมดร่วมของระบบพีวีอินเวอร์เตอร์ชนิดสองภาคสามเฟสชนิด เชื่อมต่อโครงข่ายแบบไร้หม้อแปลงที่แสดงให้เห็นถึงการเชื่อมต่อกันทางไฟฟ้าของแหล่งกำเนิดแรงดัน โหมดร่วมจากวงจรทบระดับกับอินเวอร์เตอร์ และศึกษาการวิเคราะห์อนุกรมฟูริเยร์ของแรงดันโหมด ร่วมทั้งสองดังกล่าวแล้ว สำหรับเนื้อหาในบทนี้จะเป็นการกล่าวถึงการลดกระแสรั่วไหลความถี่สูงผ่าน การลดทอนแรงดันโหมดร่วมรวมของระบบ โดยพิจารณาจากการมอดูเลตวงจรทบระดับและ อินเวอร์เตอร์เพื่อให้เกิดการหักล้างกันเองของแรงดันโหมดร่วมทั้งสอง การมอดูเลตจะประกอบไปด้วย 2 ส่วน คือ 1) การมอดูเลตวงจรทบระดับโดยการกลับเฟสสัญญาณคลื่นพาห์ 2) การมอดูเลตวงจร อินเวอร์เตอร์แบบ 3 แขน (3-arm modulation) และ 2 แขน (2-arm modulation) ทั้งแบบดั้งเดิม (conventional method) และ แบบดัดแปลงที่จะนำเสนอ (modified method) อีกทั้งยังกล่าวถึง ข้อจำกัดของการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์แบบดัดแปลงที่นำเสนอในส่วนสุดท้ายอีกด้วย

3.1 ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการลดทอนแรงดันโหมดร่วมรวมของระบบพีวีอินเวอร์เตอร์สองภาคสาม เฟสชนิดเชื่อมต่อโครงข่ายแบบไร้หม้อแปลง

รูปที่ 3.1 วงจรสมมูลโหมดร่วมอย่างง่ายของระบบพีวีอินเวอร์เตอร์สองภาคสามเฟสชนิดเชื่อมต่อ โครรงข่ายแบบไร้หม้อแปลง [7]

จากรูปที่ 3.1 วงจรสมมูลโหมดร่วมอย่างง่ายโดยไม่พิจารณาผลของวงจรกรองทางด้านไฟตรง และไฟสลับของงานวิจัย [7] แสดงถึงการเชื่อมต่อกันระหว่างแหล่งกำเนิดสัญญาณโหมดร่วมทั้งสอง คือ แรงดันโหมดร่วมจากวงจรทบระดับและแรงดันโหมดร่วมจากวงจรอินเวอร์เตอร์ เมื่อใช้ Kirchhoff's voltage law พิจารณาวงจรสมมูลโหมดร่วมดังกล่าวจะพบความสัมพันธ์ของแรงดัน โหมดร่วมทั้งสองดังสมการ (3.1)

$$v_{cm,t} = v_{B,C} + v_{inv,C}$$
 (3.1)

หรือกล่าวได้ว่า แรงดันโหมดร่วมของวงจรทบระดับและวงจรอินเวอร์เตอร์สามารถหักล้างกันเพื่อทำ ให้แรงดันโหมดร่วมรวมของระบบลดลง ทั้งยังส่งผลต่อขนาดที่ลดลงของวงจรกรองสัญญาณรบกวน แม่เหล็กไฟฟ้าโดยไม่มีการเพิ่มอุปกรณ์อื่น ๆ เข้ามาในระบบ ปรับเพียงการมอดูเลตสัญญาณเท่านั้น ซึ่งตัวแปรสำคัญมี 2 ประการ คือ

 อิสระของการใช้สัญญาณคลื่นพาห์สามเหลี่ยมของวงจรทบระดับและอินเวอร์เตอร์โดย จะต้องมีลักษณะของสัญญาณที่ซิงโครไนซ์ในคาบการสวิตช์เดียวกันและมีการกลับเฟสกัน เพื่อให้ ทิศทางของแหล่งจ่ายสัญญาณโหมดร่วมทั้งสองมีทิศทางตรงข้ามกัน

 2) อิสระของการเลือกแรงดันลำดับศูนย์ (v,) ที่ใช้ในการออกแบบการมอดูเลตสร้างแรงดัน ของอินเวอร์เตอร์เพื่อให้แรงดันโหมดร่วมทั้งสองแหล่งกำเนิดดังกล่าวหักล้างกันที่องค์ประกอบความถี่ การสวิตช์

จากอิสระทั้งสองประการที่กล่าวไว้ข้างต้น งานวิจัยนี้จะเลือกใช้การกลับสัญญาณคลื่นพาห์ สามเหลี่ยมให้มีมุมเฟสตรงข้ามกันระหว่างวงจรทบระดับแล<mark>ะอิ</mark>นเวอร์เตอร์ ดังรูปที่ 3.2

รูปที่ 3.2 สัญญาณคลื่นพาห์ที่ใช้สร้างสัญญาณขับนำสวิตช์

3.2 แนวคิดหลักในการลดทอนแรงดันโหมดร่วมรวมของระบบ

จากการศึกษาวงจรสมมูลและสัญญาณแรงดันโหมดร่วมในบทที่ 2 พบว่าองค์ประกอบแรงดัน โหมดร่วมทั้งสองวงจรที่ความถี่การสวิตช์จะมีขนาดสูงและส่งผลต่อการเกิดกระแสรั่วไหลอย่างมี นัยสำคัญ [1],[6, 7] ดังนั้นแนวคิดการลดทอนแรงดันโหมดร่วมรวมของงานวิจัยนี้ จะมุ่งเน้นไปที่การ ปรับวิธีมอดูเลตสร้างแรงดันด้านออกของทั้งสองวงจร เพื่อให้เกิดหักล้างกันเองของแรงดันโหมดร่วม ระหว่างวงจรทบระดับและอินเวอร์เตอร์ โดยเฉพาะที่องค์ประกอบความถี่การสวิตช์ โดยส่วนแรกจะ ใช้การกลับสัญญาณคลื่นพาห์ของวงจรทบระดับ ส่งผลให้แรงดันโหมดร่วมที่องค์ประกอบความถี่การ สวิตช์มีทิศตรงข้ามกับอินเวอร์เตอร์ ดังรูปที่ 3.3

รูปที่ 3.3 ขนาดแรงดันโหมดร่วมของทั้งสองวงจรที่ซ่อนอยู่ ณ องค์ประกอบความถี่การสวิตช์ หลังจาก กลับคลื่นพาห์ของวงจรทบระดับ

จากการใช้อิสระที่มี คือ การกลับสัญญาณคลื่นพาห์สามเหลี่ยมในวงจรทบระดับไปแล้วนั้น ยังเหลือประเด็นในส่วนของขนาดแรงดันโหมดร่วมที่องค์ประกอบความถี่การสวิตช์ของอินเวอร์เตอร์ที่ เหมาะสม เพื่อทำให้เกิดการหักล้างกันของแรงดันโหมดร่วมทั้งสองอย่างสมบูรณ์ ดังนั้นอิสระอีก ประการหนึ่งที่นำมาใช้ คือ การใช้แรงดันลำดับศูนย์ที่เหมาะสมปรับความกว้างในการมอดูเลตสร้าง สัญญาณขับนำสวิตช์ของอินเวอร์เตอร์ เพื่อทำให้ขนาดแรงดันโหมดร่วมที่องค์ประกอบความถี่การสวิตช์ของวงจร ทบระดับ ดังรูปที่ 3.4

รูปที่ 3.4 การใช้อิสระของแรงดันลำดับศูนย์ในงานวิจัยนี้

หรือกล่าวโดยสรุป คือ การลดทอนแรงดันโหมดร่วมรวมของระบบในงานวิจัยนี้จะใช้อิสระ 2 ประการ คือ การกลับสัญญาณคลื่นพาห์สามเหลี่ยมในขั้นตอนการสร้างสัญญาณขับนำสวิตช์ของวงจรทบระดับ ให้มีมุมเฟสตรงข้ามกับสัญญาณคลื่นพาห์สามเหลี่ยมที่ใช้ในอินเวอร์เตอร์ และการเลือกแรงดันลำดับ ศูนย์เพื่อให้เกิดการหักล้างกันของแรงดันโหมดร่วมอย่างเหมาะสมซึ่งจะกล่าวในหัวข้อที่ 3.4.1

การลดทอนแรงดันโหมดร่วมรวมของระบบพีวีอินเวอร์เตอร์ชนิดสองภาคสามเฟสเชื่อมต่อ โครงข่ายแบบไร้หม้อแปลง ในงานวิจัยนี้จะแยกพิจารณาออกเป็น 2 ส่วนตามลักษณะการมอดูเลต อินเวอร์เตอร์ คือ 1) การมอดูเลตอินเวอร์เตอร์แบบ 3 แขน และ 2) การมอดูเลตอินเวอร์เตอร์แบบ 2 แขน โดยแบ่งการนำเสนอเป็นการมอดูเลตแบบดั้งเดิมและการมอดูเลตแบบดัดแปลง

3.3 การลดทอนแรงดันโหมดร่วมโดยใช้การมอดูเลตอินเวอร์เตอร์แบบดั้งเดิม

เนื้อหาในส่วนนี้จะนำเสนอการลดทอนแรงดันโหมดร่วมของระบบ เมื่อใช้การมอดูเลต อินเวอร์เตอร์แบบดั้งเดิม (Conventional modulation) แบ่งตามลักษณะการทำงานของสวิตช์เปิด-ปิดอินเวอร์เตอร์ แบบ 3 แขน (3-arm) และ 2 แขน (2-arm) ได้ดังนี้

3.3.1 การมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ 3 แขนแบบดั้งเดิม (Conventional 3-arm modulation)

การมอดูเลตอินเวอร์เตอร์แบบ 3 แขน ในงานวิจัยนี้จะใช้เรียกลักษณะการทำงานของ อินเวอร์เตอร์ที่มีสถานะสวิตช์เปิด-ปิด ทั้ง 3 เฟส และใช้วิธีการมอดูเลตบนฐานคลื่นพาห์ (Carrier-Based PWM Modulation) สร้างสัญญาณขับนำสวิตช์ โดยใช้แรงดันลำดับศูนย์ดังสมการที่ (3.2)

$$\overline{v_z} = -\frac{1}{2} [\max(v_{uN}, v_{vN}, v_{wN}) + \min(v_{uN}, v_{vN}, v_{wN})]$$
(3.2)

หรือเป็นการใช้แรงดันลำดับศูนย์ที่เป็นค่ากลางของสัญญาณแรงดันคำสั่งทั้ง 3 เฟส เพิ่มเข้าไปใน ขั้นตอนการมอดูเลตเพื่อสร้างสัญญาณขับนำสวิตช์ของอินเวอร์เตอร์

จากหลักการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ 3 แขน แบบดั้งเดิม เมื่อพิจารณาพร้อมกับการการมอดู เลตวงจรทบระดับ สามารถแสดงผ่านแผนภาพการมอดูเลตสร้างสัญญาณขับนำสวิตช์ที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ได้ดังรูปที่ 3.5

รูปที่ 3.5 แผนภาพแสดงการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์แบบ 3 แขน และวงจรทบระดับ

และสามารถแสดงผลการจำลองระบบพีวีอินเวอร์เตอร์โดยใช้โปรแกรม MATLAB Simulink เพื่อ ศึกษาสัญญาณแรงดันโหมดร่วมและกระแสรั่วไหลจากมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ 3 แขนแบบดั้งเดิม โดย กำหนดให้แรงดันบัสไฟตรงเท่ากับ 700 V, แรงดันที่แผงพีวีเท่ากับ 350 V และความถี่การสวิตช์ของ ทั้งสองวงจรเท่ากับ 10 kHz ได้ผลจำลองดังรูปที่ 3.6 และสเปกตรัมของแรงดันโหมดร่วมรวมและ กระแสรั่วไหลดังรูปที่ 3.7

รูปที่ 3.7 ผลจำลองสเปกตรัมของแรงดันและกระแสโหมดร่วมด้วยการมอดูเลต 3 แขนแบบดั้งเดิม พร้อมการใช้คลื่นพาห์กลับเฟสระหว่างวงจรทบระดับและอินเวอร์เตอร์

จากรูปที่ 3.6 (ข) เมื่อใช้คลื่นพาห์กลับเฟสระหว่างวงจรทบระดับและอินเวอร์เตอร์พบว่า แรงดันโหมดร่วมของวงจรทบระดับและอินเวอร์เตอร์เกิดการหักล้างกันจริง ทำให้แรงดันโหมดร่วม รวมลดลง ทั้งยังส่งผลต่อกระแสรั่วไหลที่เกิดขึ้นด้วยเช่นกัน แต่เมื่อพิจารณารูปที่ 3.7 สเปกตรัมของ แรงดันโหมดร่วมรวมและกระแสรั่วไหล ณ องค์ประกอบความถี่การสวิตช์ 10 kHz ยังไม่เกิดการ หักล้างกันอย่างสมบูรณ์

3.3.2 การมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ 2 แขนแบบดั้งเดิม (Conventional 2-arm modulation)

การมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ 2 แขนแบบดั้งเดิม ในงานวิจัยนี้จะใช้เรียกการมอดูเลต อินเวอร์เตอร์ที่มีสถานะสวิตช์ทำงานเปิด-ปิด เพียง 2 เฟส และมีเฟสใดเฟสหนึ่งเปิดหรือปิดวงจร ตลอดการทำงาน โดยใช้วิธีการมอดูเลตบนฐานคลื่นพาห์สร้างสัญญาณขับนำสวิตช์ เช่นเดียวกันกับ การมอดูเลตแบบ 3 แขน แต่ใช้แรงดันลำดับศูนย์ดังสมการ (3.3) และ (3.4) ตามลักษณะการปิดและ เปิดวงจรของสวิตช์เฟสหนึ่งเฟสใดตลอดการทำงาน ตามลำดับ

$$\overline{v_{z,on}} = \frac{V_d}{2} - \max[v_{uN}, v_{vN}, v_{wN}]$$
(3.3)

$$\overline{v_{z,off}} = -\frac{V_d}{2} - \min[v_{uN}, v_{vN}, v_{wN}]$$
(3.4)

จากหลักการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ 2 แขน แบบดั้งเดิม เมื่อพิจารณาพร้อมกับการการมอดู เลตวงจรทบระดับ สามารถแสดงผ่านแผนภาพการมอดูเลตสร้างสัญญาณขับนำสวิตช์ที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ได้ดังรูปที่ 3.8และรูปที่ 3.9

เมื่อพิจารณาสมการที่ (3.3) และ (3.4) จะเห็นว่าการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์แบบ 2-arm นั้น ไม่สามารถกำหนดอิสระแรงดันลำดับศูนย์ได้ เนื่องจากติดขีดจำกัดของแรงดันบัสไฟตรงทางด้านบวก และทางด้านลบ ทำให้อิสระของการเลือกแรงดันลำดับศูนย์ของการมอดูเลตแบบ 2 แขน ถูกจำกัด เหลือเพียงรูปแบบการทำงานสลับโหมดระว่าง 2-arm (on-state) และ 2-arm (off-state) ที่ เหมาะสมเท่านั้น

รูปที่ 3.8 แผนภาพแสดงการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์แบบ 2-arm (on-state) และวงจรทบระดับ

รูปที่ 3.9 แผนภาพแสดงการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์แบบ 2-arm (off-state) และวงจรทบระดับ

และสามารถแสดงผลการจำลองระบบพีวีอินเวอร์เตอร์ โดยใช้โปรแกรม MATLAB Simulink เพื่อศึกษาสัญญาณแรงดันโหมดร่วมและกระแสรั่วไหลจากมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ 2 แขนแบบดั้งเดิม โดยใช้เงื่อนไขเดียวกับการจำลองของวิธีมอดูเลต 3 แขน แบบดั้งเดิม ได้ผลจำลองดังรูปที่ 3.10-รูปที่ 3.11 และสเปกตรัมของแรงดันโหมดร่วมรวมและกระแสรั่วไหล ดังรูปที่ 3.12

รูปที่ 3.10 ผลจำลองแรงดันและกระแสโหมดร่วมด้วยการมอดูเลต 2 แขนแบบดั้งเดิม ในสเกลเวลา ของความถี่มูลฐาน พร้อมการใช้คลื่นพาห์กลับเฟสระหว่างวงจรทบระดับและอินเวอร์เตอร์

(ก) 2-arm (on-state) Modulation (ข) 2-arm (on-state) Modulation รูปที่ 3.12 ผลจำลองสเปกตรัมของแรงดันและกระแสโหมดร่วมด้วยการมอดูเลตแบบ 2 แขน พร้อม การใช้คลื่นพาห์กลับเฟสระหว่างวงจรทบระดับและอินเวอร์เตอร์

จากรูปที่ 3.11 เมื่อใช้คลื่นพาห์กลับเฟสระหว่างวงจรทบระดับและอินเวอร์เตอร์พบว่าแรงดัน โหมดร่วมของวงจรทบระดับและอินเวอร์เตอร์เกิดการหักล้างกันจริง ทำให้แรงดันโหมดร่วมรวมลดลง ทั้งยังส่งผลต่อกระแสรั่วไหลที่เกิดขึ้นด้วยเช่นกัน และพิจารณารูปที่ 3.12 สเปกตรัมของแรงดันและ กระแสโหมดร่วมรวมจากการมอดูเลต 2-arm แบบดั้งเดิมพบว่า ที่ความถี่การสวิตช์ 10 kHz แรงดัน โหมดร่วมรวมและกระแสรั่วไหลจากการมอดูเลต 2-arm (on-state) และ 2-arm (off-state) จะมี ขนาดใกล้เคียงกัน แต่เมื่อพิจารณาเฉพาะกระแสรั่วไหลในรูปที่ รูปที่ 3.10 พบว่า ลักษณะของการเกิด กระแสรั่วไหลจะมีค่ายอดสลับช่วงสูงช่วงต่ำกันไปมา กล่าวคือ ในช่วงเวลาเดียวกัน การม อดูเลต อินเวอร์เตอร์แบบ 2-arm (on-state) จะเกิดค่ายอดสูงสุดของกระแสรั่วไหล แต่ในทางกลับกันจะเกิด ค่ายอดต่ำสุดของกระแสรั่วไหลขึ้นในการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์แบบ 2-arm (off-state)

ข้อสรุปของแรงดันโหมดร่วมและกระแสรั่วไหลที่เกิดขึ้นจากการปรับวิธีมอดูเลตสร้าง สัญญาณขับนำสวิตช์ของวงจรทบระดับและอินเวอร์เตอร์ ในงานวิจัยนี้จะใช้สัญญาณคลื่นพาห์ใน ลักษณะกลับเฟสระหว่างวงจรทบระดับและอินเวอร์เตอร์ และศึกษาผลของแรงดันโหมดร่วมและ กระแสรั่วไหลจากการปรับการมอดูเลตบนฐานคลื่นพาห์ของอินเวอร์เตอร์แบบดั้งเดิมทั้ง 2 ประเภท คือ การมอดูเลตอินเวอร์เตอร์แบบ 3 แขน และการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์แบบ 2 แขน สามารถสรุป ข้อจำกัดและการดัดแปลงการมอดูเลตที่เป็นได้ ดังตารางที่ 3.1

ູ່ສູປແບບ		ข้อสรุป
การมอดูเลต	จำนวนการสวิตช์ (เฟส)	อิสระในการใช้แรงดันลำดับศูนย์
		สามารถดัดแปลงแรงดันลำดับศูนย์เพื่อให้
3-arm	3	เกิดการหักล้างกันของแรงดันโหมดร่วม
Modulation	. Said a a	อย่างสมบูรณ์ที่ความถี่การสวิตช์ได้
		ไม่ สามารถปรับแรงดันลำดับศูนย์ได้
		เนื่องจากติดลิมิตของแรงดันบัสไฟตรง
2-arm	2	ทางด้านบวกและทางด้านลบ แต่ยัง
Modulation		สามารถดัดแปลงเลือกช่วงการทำงานใน
	1 Ages	แต่ละโหมดของ 2-arm เพื่อให้กระแส
		รั่วไหลมีค่าน้อยสุดได้

ตารางที่ 3.1 ข้อสรุปของการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ต่าง ๆ

Alecce Disson ()

3.4 การลดทอนแรงดันโหมดร่วมโดยใช้การมอดูเลตอินเวอร์เตอร์แบบดัดแปลง

เนื้อหาในส่วนนี้จะนำเสนอการลดทอนแรงดันโหมดร่วมของระบบ เมื่อใช้การมอดูเลต อินเวอร์เตอร์แบบดัดแปลง (Modified modulation) แบ่งตามลักษณะการทำงานของสวิตช์เปิด-ปิด อินเวอร์เตอร์ แบบ 3 แขน และ 2 แขน ได้ดังนี้

CHULALONGKORN UNIVERSITY

3.4.1 การมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ 3 แขน แบบดัดแปลง (3-arm Modified)

ในงานวิจัยนี้จะพิจารณาการมอดูเลตแบบ 3 แขนแบบดัดแปลงที่มีการเพิ่มเข้ามาของแรงดัน ลำดับศูนย์เป็นค่าใด ๆ ให้กับแรงดันคำสั่งทั้ง 3 เฟส เพื่อให้เกิดการหักล้างกันอย่างสมบูรณ์ที่ องค์ประกอบความถี่การสวิตช์ของแรงดันโหมดร่วมทั้งสอง โดยจะใช้การวิเคราะห์อนุกรมฟูริเยร์ พิจารณาหาแรงดันลำดับศูนย์ที่เหมาะสม ดังรูปที่ 3.13

รูปที่ 3.13 การกำเนิดแรงดันโหมดร่วมของอินเวอร์เตอร์ที่มีการเพิ่มเข้ามาของแรงดันลำดับศูนย์เป็น ค่าคงที่ใด ๆ

จากรูปที่ 3.13 การกำเนิดแรงดันโหมดร่วมของอินเวอร์เตอร์ที่มีการเพิ่มเข้ามาของแรงดัน ลำดับศูนย์เป็นค่าคงที่ใด ๆเมื่อพิจารณารูปคลื่นของสัญญาณแรงดันโหมดร่วมของอินเวอร์เตอร์ที่มี การเพิ่มเข้ามาของแรงดันลำดับศูนย์ในเทอมของวัฏจักรงาน (D_z) ในช่วงเวลาครึ่งคาบการสวิตช์ $\binom{T/2}{2}$ สามารถวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ a_n ของอินเวอร์เตอร์ $(a_{n,inv})$ ได้ดังสมการที่ (3.5)

$$a_{n} = \frac{1}{L} \int_{-L}^{L} f(x) \cos\left(\frac{n\pi x}{L}\right) dx$$

= $\frac{2}{T/2} \int_{0}^{T/2} f(x) \cos\left(\frac{n\pi x}{T/2}\right) dx$
= $\frac{2}{T/2} \left[\int_{0}^{t_{1}+t_{z}} o dx + \int_{t_{1}+t_{z}}^{t_{2}+t_{z}} \frac{1}{3} v_{d} \cos\left(\frac{n\pi x}{T/2}\right) dx + \int_{t_{2}+t_{z}}^{t_{3}+t_{z}} \frac{2}{3} v_{d} \cos\left(\frac{n\pi x}{T/2}\right) dx + \int_{t_{3}+t_{z}}^{T/2} v_{d} \cos\left(\frac{n\pi x}{T/2}\right) dx$

จะได้

$$a_{n,inv} = \frac{2v_d}{3n\pi} \left[\sin\left(\frac{n\pi t_1 + t_z}{T/2}\right) + \sin\left(\frac{n\pi t_2 + t_z}{T/2}\right) + \sin\left(\frac{n\pi t_3 + t_z}{T/2}\right) \right]$$
(3.5)

เมื่อ $Duty \ Cycle = \frac{t_{on}}{t_{on} + t_{off}}$ จะสามารถเขียนสมการที่ (3.5) ให้อยู่ในเทอมของวัฏจักรการทำงาน

ของสวิตซ์ ได้ดังสมการที่ (3.6)

$$a_{n,inv} = \frac{2v_d}{3n\pi} \Big[\sin(n\pi(D_{\max} + D_z)) + \sin(n\pi(D_{\max} + D_z)) + \sin(n\pi(D_{\min} + D_z)) \Big]$$
(3.6)

จากสมการที่ (3.6) จะได้ตัวแปรอิสระ คือ ค่าวัฏจักรของแรงดันลำดับศูนย์ $\left(D_z
ight)$ ที่บวกเข้าไปทั้ง 3 เฟสของแรงดันคำสั่งพร้อมกัน ซึ่งสามารถใช้ดัดแปลงการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์เพื่อให้เกิดการหักล้าง กับสัญญาณโหมดร่วมที่มาจากวงจรทบระดับที่องค์ประกอบความถี่การสวิตช์ได้

จากสมการที่ (3.1) เพื่อทำให้เกิดการหักล้างกันโดยสมบูรณ์ของแรงดันโหมดร่วมทั้งสอง จะ กำหนดให้สัมประสิทธิ์ของแรงดันโหมดร่วมของวงจรทบระดับในสมการที่ (2.33) เท่ากับของวงจร อินเวอร์เตอร์ใน (3.6) ดังแสดงในสมการที่ (3.7) – (3.8)

$$a_{n,Boost} = a_{n,Inverter}$$
(3.7)

$$\sin(n\pi D_B) = \frac{2}{3} \left[\sin n\pi \left(D_{\max} + D_z\right) + \sin n\pi \left(D_{\max} + D_z\right) + \sin n\pi \left(D_{\min} + D_z\right)\right] \quad (3.8)$$

เนื่องจากองค์ประกอบที่ความถี่การสวิตช์ของแรงดันโหมดร่วมมีนัยสำคัญต่อกระแสรั่วไหล ดังนั้นจะ พิจารณาในกรณี n = 1 ในสมการที่ (3.8) เพื่อแก้สมการหาแรงดันลำดับศูนย์ในเทอมของวัฏจักรงาน (D_z) ที่แปรตามจุดทำงานของวงจรทบระดับและวงจรอินเวอร์เตอร์ได้ในเทอมของ D_B และ $D_{\max}$, D_{med} , $D_{\min}$, ตามลำดับ ดังแสดงในสมการที่ (3.9) - (3.12)

$$D_{z} = \frac{\left(\sin^{-1}\left(\frac{\frac{3}{2}\sin(\pi D_{B})}{R}\right) - \alpha\right)}{\pi}$$
(3.9)

$$R = \sqrt{x^2 + y^2}$$
, $\alpha = \tan^{-1} \frac{y}{x}$ (3.10)

$$x = \cos\left(\pi D_{\max}\right) + \cos\left(\pi D_{\min}\right) + \sin\left(\pi (-D_{\max} - D_{\min})\right)$$
(3.11)

$$y = \sin\left(\pi D_{\max}\right) + \sin\left(\pi D_{\min}\right) - \cos\pi\left(\left(-D_{\max} - D_{\min}\right)\right)$$
(3.12)

จากสมการที่ (3.9) จะได้ค่าแรงดันลำดับศูนย์ที่เหมาะสมในการสร้างสัญญาณขับนำสวิตซ์ ของอินเวอร์เตอร์ในเทอมวัฏจักรงาน โดยแรงดันลำดับศูนย์ที่ได้นี้ จะแปรตามค่าวัฏจักรงานของ แรงดันทบระดับตามจุดทำงาน MPPT ของแผงพีวีเพื่อให้สร้างสัญญาณแรงดันโหมดร่วมจาก อินเวอร์เตอร์มาหักล้างอย่างสมบูรณ์กับสัญญาณโหมดร่วมจากวงจรทบระดับ

รูปที่ 3.14 แผนภาพการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ 3 แขนแบบดัดแปลง ด้วยวิธีการเลือก แรงดันลำดับศูนย์ที่เหมาะสม

รูปที่ 3.14 แสดงถึงวิธีการมอดูเลตพีดับบิวเอ็มด้วยแรงดันลำดับศูนย์จากสมการที่ (3.9) โดย ใช้การกลับสัญญาณคลื่นพาห์สามเหลี่ยมในวงจรทบระดับ เพื่อทำให้เกิดการหักล้างกันของแรงดัน โหมดร่วมทั้งสอง ซึ่งจะนำไปทดสอบโดยใช้โปรแกรม MATLAB Simulink จำลองการทำงานกับระบบ พีวีอินเวอร์เตอร์ 3 เฟส 2 ระดับ ชนิด 2 ภาคเชื่อมต่อโครงข่ายแบบไร้หม้อแปลง โดยจำลอง เปรียบเทียบกับการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ 3 แขนแบบดั้งเดิม ใช้ค่าพารามิเตอร์ต่าง ๆ ดังตารางที่ 3.2 และให้ผลจำลองเปรียบเทียบกัน ดังรูปที่ 3.15และรูปที่ 3.16

แหล่งกำเบิดไฟตรงจากแผงพีวี (V)	1 000 V
of of M	1,000 V
แรงดันบัสไฟตรง (V_d)	2,000 V
แรงดันและความถี่ของโครงข่ายไฟฟ้าที่เชื่อมต่อ	380 V _{L-L} / 50Hz
อิมพีแดนซ์กริด (Z_G)	10 Ω
ค่าตัวเก็บประจุแฝงที่แผงพีวี (Z_{pv})	$C_{pv} = 110$ nF, $R_{pv} = 1\Omega$
ตัวเหนี่ยวนำของวงจรทบระดับ (L_{B})	4.7 mH
ตัวเหนี่ยวนำร่วมของวงจรกรอง EMI ด้านไฟตรง	820 μH
ตัวเหนี่ยวนำร่วมของวงจรกรอง EMI ด้านไฟสลับ	920 µH
ตัวเหนี่ยวนำที่ด้านออกของอินเวอร์เตอร์ (Z_L)	6 mH
ความถี่การสวิตช์ของวงจรทบระดับ	10 kHz
ความถี่การสวิตช์ของอินเวอร์เตอร์	10 kHz
กำลังไฟฟ้าพิกัดของอินเวอร์เตอร์	10kVA

ตารางที่ 3.2 พารามิเตอร์ของระบบที่ใช้ในการจำลองการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ 3 แขนแบบดัดแปลง

a .	. 9	6	29 29	o ( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ( ) (	4	6 6	e e i
ตารางที่ว่า	3 พาราย	ตอรของระ	29 19 19/1 91 9	เการจาลองการ	ະນາລຸດເຊຍ	เาอรเตอร	2 119191119191000119123
FITO INFI J.		000000	00000000		1010 LIPPINIO 19	6 0 0 0 6 FIU 0	Z 66 U 1666 U U VI VI 66 U 61 N

แหล่งกำเนิดไฟตรงจากแผงพีวี (V_{sc})	350 V
แรงดันบัสไฟตรง (V _d)	700 V
แรงดันและความถี่ของโครงข่ายไฟฟ้าที่เชื่อมต่อ	380 V _{L-L} / 50Hz
อิมพีแดนซ์กริด (Z_G)	10 Ω
ค่าตัวเก็บประจุแฝงที่แผงพีวี (Z_{pv})	$C_{pv} = 110 \mathrm{nF}, R_{pv} = 1\Omega$
ตัวเหนี่ยวนำของวงจรทบระดับ (L_{B})	4.7 mH
ตัวเหนี่ยวนำร่วมของวงจรกรอง EMI ด้านไฟตรง	820 μH
ตัวเหนี่ยวนำร่วมของวงจรกรอง EMI ด้านไฟสลับ	920 µH
ตัวเหนี่ยวนำที่ด้านออกของอินเวอร์เตอร์ (Z_L)	6 mH
ความถี่การสวิตช์ของวงจรทบระดับ	10 kHz
ความถี่การสวิตช์ของอินเวอร์เตอร์	10 kHz
กำลังไฟฟ้าพิกัดของอินเวอร์เตอร์	10kVA

จากรูปที่ 3.15 และรูปที่ 3.16 แสดงผลการจำลองเปรียบเทียบการมอดูเลตทั้งสองแบบ พบว่า แรงดันโหมดร่วมทั้งสองวงจรเกิดการหักล้างกันและส่งผลโดยตรงกับกระแสรั่วไหลี่เกิดขึ้น โดย กระแสรั่วไหลที่เกิดจากการมอดูเลตแบบดัดแปลง จะมีขนาดค่ายอดลดลงประมาณ 50% เมื่อเทียบ กับกระแสรั่วไหลจากการมอดูเลตแบบดั้งเดิม

เมื่อพิจารณาสเปกตรัมของแรงดันโหมดร่วมรวมและกระแสรั่วไหลจากการมอดูเลต 3 แขน แบบดัดแปลงในรูปที่ 3.17 (ข) พบว่า ณ องค์ประกอบความถี่การสวิตซ์ 10kHz ขนาดของแรงดัน โหมดร่วมรวมของระบบถูกหักล้างได้อย่างสมบูรณ์ เป็นไปตามแนวคิดที่นำเสนอ และส่งผลโดยตรงต่อ กระแสรั่วไหลที่องค์ประกอบความถี่การสวิตซ์ถูกลดลงได้อย่างสมบูรณ์เช่นเดียวกัน สอดคล้องกับผล ของการหักล้างกันของแรงดันโหมดร่วมทั้งสองวงจรดังกล่าวข้างต้น แต่จากรูปที่ 3.16 พบว่าการมอดู เลต 3 แขนแบบดัดแปลง ต้องใช้แรงดันบัสไฟตรงสูงถึง 2 kV ระบบจึงจะทำงานได้ ซึ่งเป็นข้อจำกัดที่ ต้องแลกมาเพื่อให้เกิดการหักล้างกันอย่างสมบูรณ์ โดยจะกล่าวต่อไปในหัวข้อที่ 3.5

3.4.2 การมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ 2 แขน แบบดัดแปลง (2-arm Modified)

จากที่กล่าวมาข้างต้น แรงดันลำดับศูนย์ของการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์แบบ 2 แขน ถูกจำกัด ด้วยแรงดันบัสไฟตรงทางด้านบวกและทางด้านลบมีค่าดังสมการที่ (3.3) และสมการที่ (3.4) ทำให้ไม่ สามารถดัดแปลงค่าแรงดันลำดับศูนย์ที่ทำให้เกิดการหักล้างกันของแรงดันโหมดร่วมจากวงจรทบ ระดับและอินเวอร์เตอร์ได้อย่างสมบูรณ์

$$\overline{v_{z,on}} = \frac{V_d}{2} - \max[v_{uN}, v_{vN}, v_{wN}]$$
(3.3)

$$\overline{v_{z,off}} = -\frac{V_d}{2} - \min[v_{uN}, v_{vN}, v_{wN}]$$
(3.4)

แต่เนื่องจากข้อดีของการมอดูเลตแบบ 2 แขน คือ ใช้จำนวนสวิตช์น้อยกว่าการมอดูเลตแบบ 3 แขน ซึ่งส่งผลโดยตรงกับกำลังความสูญเสียของระบบจะลดลง 1/3 เท่าของการมอดูเลตแบบ 3 แขน ประกอบกับผลการจำลองกระแสรั่วไหลที่เกิดขึ้นจากการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ 2 แขนแบบ ดั้งเดิมทั้งสองรูปแบบ ดังรูปที่ 3.10 แสดงให้เห็นว่า ณ ช่วงเวลาเดียวกัน ค่ายอดสูงสุดของกระแส รั่วไหลจะเกิดจากการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ แบบ 2-arm (on-state) แต่ในทางกลับกันจะเกิดค่ายอด ต่ำสุดของกระแสรั่วไหลจะเกิดจากการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ เตอร์ เตอ ต่ำสุดของกระแสรั่วไหลจากการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์แบบ 2-arm (off-state) หรือกล่าวโดยสรุป คือ กระแสรั่วไหลที่เกิดจากการมอดูเลตทั้งสองรูปแบบจะมีค่ายอดสูง-ต่ำสลับกัน โดยกระแสรั่วไหลนี้เป็น ผลมาจากแรงดันโหมดร่วมรวมจากการหักล้างกันของแรงดันโหมดร่วมทั้งสองวงจร และเมื่อพิจารณา ตัวแทนขนาดแรงดันโหมดร่วมรวมใน 1 คาบเวลาของความถี่มูลฐาน ดังรูปที่ 3.18 ด้วยอนุกรมพูริเยร์ ในสเกลเวลาของความถี่การสวิตช์ จะได้ค่าดังตารางที่ 3.4

รูปที่ 3.18 การพิจารณาขนาดของแรงดันโหมดร่วมรวมของแต่ละเซกเตอร์ ใน 1 คาบการสวิตช์

Modulation	Time (s)							
Modulation	0.021	0.025	0.028	0.032	0.035	0.038		
2-arm (off-state) (V)	18.59	100.9	19.21	73.75	19.18	73.75		
2-arm (on-state) (V)	48.44	19.18	73.75	19.21	101.8	19.21		

ตารางที่ 3.4 ขนาดของตัวแทนแรงดันโหมดร่วมรวมจากการวิเคราะห์ฟูริเยร์ ของแต่ละเซกเตอร์ ใน 1 คาบการสวิตช์

จากตารางที่ 3.4 พบว่าแรงดันโหมดร่วมรวมของแต่ละโหมดการทำงานของการมอดูเลตแบบ 2 แขนในคาบเวลาการสวิตช์จะมีค่ามาก-น้อยสลับกัน

จากข้อสังเกตข้างต้น จึงเกิดสมมติฐานที่ว่า ถ้าสร้างสัญญาณขับนำสวิตช์ที่เกิดจากการมอดู เลตร่วมกันของ 2-arm ทั้งสองรูปแบบ แล้วจะส่งผลให้เกิดค่ายอดต่ำสุดของกระแสรั่วไหลที่มีลักษณะ สอดคล้องกับค่ายอดต่ำสุดของการมอดูเลตแบบ 2-arm (on-state) และ 2-arm (off-state) ดังนั้น แนวคิดของการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ 2 แขนแบบดัดแปลง คือ การนำแต่ละช่วงของโหมดทำงานแบบ 2 แขน ที่เกิดกระแสรั่วไหลต่ำสุด มาสร้างการมอดูเลตแบบใหม่ โดยพิจารณาจากการวิเคราะห์ฟูริเยร์ ที่องค์ประกอบความถี่การสวิตช์ของแรงดันโหมตร่วมจากอินเวอร์เตอร์ทั้ง 2 รูปแบบ เพื่อสร้างสมการ การหักล้างกันของแรงดันโหมดร่วมในเชิงความถี่การสวิตช์กับวงจรทบระดับ แล้วเลือกค่าผลต่างน้อย สุด (Δa_n) ในแต่ละโหมดทำงานของ 2-arm ดังสมการที่ (3.13)มากำหนดช่วงการใช้แรงดันลำดับ ศูนย์ในการสร้างสัญญาณขับสวิตช์ สุดท้ายจะส่งผลให้กระแสรั่วไหลที่เกิดขึ้นมีค่ายอดน้อยที่สุดตาม การมอดูเลต 2-arm (on-state) และ 2-arm (off-state)

$$\min\left\{\left|a_{n,Off} - a_{n,Boost}\right|, \left|a_{n,On} - a_{n,Boost}\right|\right\}$$
(3.13)

โดยที่ $a_{n,On}$ และ $a_{n,Off}$ มีค่าดังสมการที่ (2.37) และ (2.39)

$$a_{n,On} = \frac{2v_d}{3n\pi} \left[\sin\left(n\pi D_{\text{med}}\right) + \sin\left(n\pi D_{\text{min}}\right) \right]$$
(2.37)

$$a_{n,Off} = \frac{2v_d}{3n\pi} \left[\sin\left(n\pi D_{\text{med}}\right) + \sin\left(n\pi D_{\text{max}}\right) \right]$$
(2.39)

จากเงื่อนไขในสมการ (3.13) สามารถสร้างสัญญาณขับนำสวิตช์ของการมอดูเลต 2 แขนแบบ ดัดแปลงได้ดังรูปที่ 3.19

อินเวอร์ 2 แขนแบบดัดแปลง

จากรูปที่ 3.19 แสดงถึงวิธีการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ 2 แขนแบบดัดแปลง โดยมีหลักสำคัญ ในการเลือกรูปแบบการมอดูเลต คือ ผลต่างขององค์ประกอบความถี่การสวิตซ์ของแรงดันโหมดร่วม ทั้งสองที่น้อยสุด (Δa_n) มาเป็นตัวกำหนด ซึ่งนำไปทดสอบด้วยการจำลองการทำงานกับระบบพีวี อินเวอร์เตอร์ 3 เฟส 2 ระดับ ชนิด 2 ภาคเชื่อมต่อโครงข่ายแบบไร้หม้อแปลง โดยจำลองเปรียบเทียบ กันทั้ง 3 รูปแบบ คือ การมอดูเลตแบบ 2-arm (off-state), 2-arm (on-state), และ 2-arm (modified) ใช้พารามิเตอร์ต่าง ๆ ดังตารางที่ 3.3 ให้ผลการจำลองเทียบกันดังรูปที่ 3.20 และผล จำลองในส่วนของการวิเคราะห์ฟูริเยร์ที่องค์ประกอบความถี่ต่าง ๆ ดังรูปที่ 3.21 และรูปที่ 3.22

Modulation	Time (s)					
Modulation	0.021	0.025	0.028	0.032	0.035	0.038
2-arm (off-state) (V)	18.59	100.9	19.21	73.75	19.18	73.75
2-arm (on-state) (V)	48.44	19.18	73.75	19.21	101.8	19.21
2-arm (modified) (V)	18.59	19.18	19.21	19.21	19.18	19.21
โหมดการทำงานของ	off	on	off	on	off	on
2-arm (modified)						

ตารางที่ 3.5 ขนาดของตัวแทนแรงดันโหมดร่วมรวมจากการวิเคราะห์ฟูริเยร์ ของแต่ละเซกเตอร์

ใน 1 คาบการสวิตช์

จากรูปที่ 3.21 และรูปที่ 3.22 พบว่าที่องค์ประกอบความถี่การสวิตซ์ (10 kHz) ทั้งแรงดัน โหมดร่วมรวมของระบบ ($v_{cm,t}$) และกระแสรั่วไหล (i_{cm}) จากการมอดูเลต 2 แขนแบบดัดแปลงจะมี ค่าน้อยที่สุด อีกทั้งความถี่แถบข้างยังลดลงอีกด้วย และจากตารางที่ 3.5 แสดงให้เห็นว่าการมอดูเลต อินเวอร์เตอร์ 2 แขนแบบดัดแปลง เลือกโหมดการทำงาน on และ off ตามขนาดแรงดันโหมดร่วม รวมที่มีค่าน้อยสุดจากแต่ละโหมดการทำงานใน 1 คาบการสวิตซ์ ซึ่งตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่จะ เห็นว่ากระแสรั่วไหลที่เกิดขึ้นจากการมอดูเลตแบบดัดแปลงมีลักษณะกระชากสูงขึ้นในบางช่วงเวลา ซึ่งจะกล่าวในส่วนของข้อจำกัดและแนวทางแก้ไขต่อไป

> จุฬาลงกรณีมหาวิทยาลัย Chulalongkorn University

3.5 ข้อจำกัดและแนวทางแก้ไขของการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์แบบดัดแปลง

3.5.1 ข้อจำกัดและแนวทางแก้ไขของการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ 3 แขนแบบดัดแปลง

จากผลการจำลองระบบดังรูปที่ 3.16 พบว่า ต้องใช้แรงดันบัสไฟตรงสูงถึง 2,000 V ในการ สั่งให้อินเวอร์เตอร์สร้างแรงดันด้านออก 230 V เพื่อหลีกเลี่ยงการเกิด overmodulation ในขั้นตอน การสร้างสัญญาณขับนำสวิตช์ เนื่องจากมีการบวกของแรงดันลำดับศูนย์ที่ได้จากการดัดแปลงให้กับ แรงดันคำสั่งทั้ง 3 เฟสเท่ากัน ทำให้โอกาสติดลิมิตของการมอดูเลตได้ง่ายขึ้น จึงต้องใช้แรงดันบัส ไฟตรงที่สูงกว่าปกติมากถึง 3 เท่า

3.5.2 ข้อจำกัดและแนวทางแก้ไขของการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ 2 แขนแบบดัดแปลง3.5.2.1 การกระชากของกระแสรั่วไหลในช่วงเปลี่ยนโหมดทำงาน

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นถึงปัญหากระแสกระชากที่เกิดขึ้นดังรูปที่ 3.23 เมื่อวิเคราะห์ส่วน ขยายบริเวณดังกล่าวตามรูปที่ 3.24 (ก) พบว่า กระแสรั่วไหลจะเกิดตามแรงดันโหมดร่วมรวมของ ระบบซึ่งมาจากการหักล้างกันที่องค์ประกอบความถี่การสวิตช์ของแรงดันโหมดร่วมจากวงจรทบระดับ และอินเวอร์เตอร์ โดยขณะที่กระแสรั่วไหลเริ่มเกิดการกระชากนั้นจะเห็นว่า อินเวอร์เตอร์กำลัง เปลี่ยนโหมดการทำงานจาก 2-arm (on-state) เป็น 2-arm (off-state) และแกว่งเข้าสู่สภาวะอยู่ตัว โดยจะเกิดการกระชากขึ้นอีกครั้งในช่วงการเปลี่ยนโหมดการทำงานจาก 2-arm (off-state) เป็น 2-arm (on-state) วนเป็นวงรอบ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การเปลี่ยนโหมดทำงานของการมอดูเลต อินเวอร์เตอร์ 2 แขนแบบดัดแปลง ทำให้เกิดการกระชากในสภาวะชั่วครู่ของกระแสรั่วไหลขึ้น

รูปที่ 3.23 กระแสรั่วไหลที่เกิดจากกการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ 2 แขนแบบดัดแปลง

รูปที่ 3.24 แรงดันโหมดร่วมและกระแสรั่วไหลที่ใช้ในการพิจารณากระแสกระชากที่เกิดขึ้น

สำหรับแนวทางแก้ปัญหากระแสกระชากที่เกิดขึ้น เมื่อวิเคราะห์สัญญาณแรงดันลำดับศูนย์ที่ ได้จากการเลือกโหมดการทำงานแล้ว ดังรูปที่ 3.25 (สีน้ำเงิน) พบว่า เกิดช่วงการเปลี่ยนแปลงค่าของ แรงดัน ซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนโหมดการทำงานระหว่างการมอดูเลตแบบ 2-arm ทั้งสอง เพื่อ กำหนดค่าแรงดันลำดับศูนย์ในการมอดูเลตแบบดัดแปลง ดังนั้นจึงต้องลดการเปลี่ยนแปลงค่าแรงดัน ดังกล่าว โดยใช้ฟังก์ชัน Ramp limiter เข้ามาช่วยการเปลี่ยนแปลงค่าแรงดัน จากเดิมที่มีลักษณะเป็น ขั้นบันได ให้อยู่ในรูปเส้นตรง ทั้งขาขึ้นและขาลง ดังรูปที่ 3.25 (สีแดง) โดยจากการจำลองพบว่าค่า ramp limiter ที่เหมาะสมจะอยู่ช่วง 100,000 – 300,000 V/s จะทำให้รูปคลื่นสัญญาณของแรงดัน ลำดับศูนย์เกิดการเปลี่ยนแปลงในช่วงขอบขาขึ้นและขาลง แต่ยังคงรักษาช่วงที่ต้องการใช้งานไว้ได้อยู่

ก่อนและหลังใช้ Ramp limiter

จากข้อสรุปข้างต้น เลือกใช้ค่า ramp limiter ที่ 100,000 V/s แล้วนำไปทดสอบด้วยการ จำลองการทำงานกับระบบพีวีอินเวอร์เตอร์ 3 เฟส 2 ระดับ ชนิด 2 ภาค โดยจำลองเปรียบเทียบกัน ทั้ง 3 รูปแบบ คือ การมอดูเลตแบบ 2-arm (off-state), 2-arm (on-state) และ 2-arm (modified) ที่มีการเพิ่มเข้ามาของ ramp limiter และใช้พารามิเตอร์ต่าง ๆ ในตารางที่ 3.3 ให้ผลจำลอง เปรียบเทียบดังรูปที่ 3.26และรูปที่ 3.27 และผลจำลองในส่วนของการวิเคราะห์ฟูริเยร์ที่องค์ประกอบ ความถี่การสวิตช์ ดังรูปที่ 3.28และรูปที่ 3.29

โดยมีผลของ Ramp limiter

จากรูปที่ 3.26 จะเห็นว่าเมื่อใช้ ramp limiter ในการมอดูเลตแบบดัดแปลง จะทำให้การ กระชากของกระแสรั่วไหลหายไป และกระแสรั่วไหลที่เกิดขึ้นจะประกอบไปด้วยส่วนที่เป็นค่ายอด ต่ำสุดของการมอดูเลต 2 แขนทั้งสองรูปแบบ เช่นเดียวกับรูปที่ 3.27 (ก) และ (ข) เป็นส่วนขยายของ สัญญาณต่าง ๆ ในช่วงที่เกิดค่ายอดสูงสุดของกระแสรั่วไหลจากการมอดูเลตแบบ 2 แขนเทียบกับรูปที่ 3.27 (ค) เป็นส่วนขยายในช่วงที่เกิดค่ายอดสูงสุดจากการมอดูเลต 2 แขนแบบดัดแปลง แสดงให้เห็น ว่าค่ายอดของกระแสรั่วไหลจากการมอดูเลตแบบดัดแปลงจะมีขนาดน้อยกว่า เป็นไปตามแนวคิดที่ นำเสนอ

จากรูปที่ 3.28และรูปที่ 3.29 แสดงให้เห็นถึงแรงดันโหมดร่วมรวมของระบบและกระแส รั่วไหลที่องค์ประกอบความถี่การสวิตช์ (10 kHz) พบว่า แรงดันโหมดร่วมรวมและกระแสรั่วไหลที่เกิด จากการมอดูเลตแบบดัดแปลงและใช้ Ramp limiter ณ จุดทำงานดังกล่าว จะมีขนาดมากกว่าการมอ ดูเลตแบบ 2 แขนทั้งสองโหมด ซึ่งเป็นผลของ Ramp limiter แต่มีข้อดีคือ ทำให้กระแสกระชากลดลง และผลของสเปกตรัมดีกว่าที่ความถี่แถบข้าง

เพื่อยืนยันแนวคิดการลดกระแสรั่วไหลที่ความถี่การสวิตซ์ จึงเลือกจุดทำงานใหม่ โดย กำหนดให้พารามิเตอร์ต่าง ๆ ไปตามตารางที่ 3.6 ซึ่งเป็นเงื่อนไขจุดทำงานเดียวกับการทดสอบระบบ จริง และกำหนดให้ Ramp limiter เท่ากับ 300,000 V/s ได้ผลการจำลองเทียบกันดังรูปที่ 3.30 และ ผลจำลองในส่วนของการวิเคราะห์ฟูริเยร์ ดังรูปที่ 3.31และรูปที่ 3.32

พิจารณาผลจำลองที่จุดทำงานดังกล่าวพบว่า ที่จุดทำงานนี้จะให้ผลจำลองที่เป็นไปตาม แนวคิดที่นำเสนอ คือ 1) การมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ 2 แขนแบบดัดแปลง พิจารณาได้จากลักษณะของ แรงดันโหมดร่วมจากอินเวอร์เตอร์ซึ่งแสดงทั้งโหมด 2-arm (on-state) และ 2-arm (off-state) โดย มีช่วงเปลี่ยนโหมดทำงานตามค่า Ramp limiter ส่งผลให้กระแสกระชากลดลง แต่ยังเหลืออยู่ เนื่องจากถ้าต้องการให้กระแสกระชากหายไปจะต้องใช้ค่า Ramp limiter ที่ส่งผลให้ลักษณะสัญญาณ แรงลำดับศูนย์เปลี่ยนแปลงมากเกินไป ไม่คงสภาพของแรงดันลำดับศูนย์ตามที่ดัดแปลงไว้, 2) แรงดัน โหมดร่วมทั้งสองวงจรเกิดการหักล้างกัน ส่งผลให้กระแสรั่วไหลลดลง โดยการมอดูเลต 2 แขนแบบ ดัดแปลงให้ผลดีกว่าการมอดูเลต 2 แขนแบบตั้งเดิมทั้งในสเกลเวลาของความถี่มูลฐาน ดังรูปที่ 3.30 และเกิดการหักล้างกันจริงในสเกลเวลาของความถี่การสวิตช์ระหว่างแรงดันโหมดร่วมทั้งสองวงจร ดัง รูปที่ 3.31 เช่นเดียวกันกับกระแสรั่วไหลที่เกิดจากการมอดูเลต 2 แขนแบบดัดแปลง ณ องค์ประกอบ ความถี่การสวิตช์จะมีขนาดน้อยที่สุด

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตามระบบทดสอบจริง	
แหล่งกำเนิดไฟตรงจากแผงพีวี ($V_{\scriptscriptstyle sc}$)	588 V
แรงดันบัสไฟตรง (V_d)	700 V
แรงดันและความถี่ของโครงข่ายไฟฟ้าที่เชื่อมต่อ	380 V _{L-L} / 50 Hz
อิมพีแดนซ์กริด (Z_G)	10 Ω
ค่าตัวเก็บประจุแฝงที่แผงพีวี (Z_{pv})	$C_{pv} = 110 nF, R_{pv} = 1\Omega$
ตัวเหนี่ยวนำของวงจรทบระดับ (L_B)	4.7 mH
ตัวเหนี่ยวนำร่วมของวงจรกรอง EMI ด้านไฟตรง	820 μH
ตัวเหนี่ยวนำร่วมของวงจรกรอง EMI ด้านไฟสลับ	920 µH
ตัวเหนี่ยวนำที่ด้านออกของอินเวอร์เตอร์ (Z_L)	6 mH
ความถี่การสวิตซ์ของวงจรทบระดับ	16 kHz
ความถี่การสวิตช์ของอินเวอร์เตอร์	16 kHz
กำลังไฟฟ้าพิกัดของอินเวอร์เตอร์	10 kVA

ตารางที่ 3.6 พารามิเตอร์ของระบบที่ใช้ในการจำลองการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ 2 แขนแบบดัดแปลง

CHULALONGKORN UNIVERSITY

โดยมีผลของ Ramp limiter ณ จุดทำงาน $V_{SC} = 588\,{
m V}$

การมอดูเลตแบบต่าง ๆ โดยมีผลของ Ramp limiter ณ จุดทำงาน $V_{SC} = 588\,{
m V}$

การมอดูเลตแบบต่าง ๆ โดยมีผลของ Ramp limiter ณ จุดทำงาน $V_{SC} = 588\,{
m V}$

3.5.2.2 ข้อจำกัดทางสมรรณะของวิธีมอดูเลตแบบดัดแปลง เมื่อพิจารณาในคาบสเกลเวลา ของความถี่มูลฐาน

การจำลองต่อไปจะเป็นการจำลองเปลี่ยนจุดทำงานของระบบ จะเปลี่ยนทั้งค่าวัฏจักรงานที่ ทำใหเกิดแรงดันโหมดร่วมในวงจรทบระดับ (D_B) โดยการปรับแรงดันด้านเข้าพีวี (V_{SC}) และ เปลี่ยนค่าแรงดันบัสไฟตรง (V_d) เพื่อศึกษาจุดทำงานต่าง ๆ ของการมอดูเลต 2-arm แบบดัดแปลง ซึ่งมีประเด็นศึกษาตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ข้างต้น คือ ขนาดของแรงดันโหมดร่วมรวมที่องค์ประกอบ ความถี่การสวิตช์จากการมอดูเลต 2-arm แบบดัดแปลง จะต้องมีขนาดน้อยกว่าแรงดันโหมดร่วมรวม ที่องค์ประกอบความถี่การสวิตช์จากการมอดูเลต 2-arm ให้ผลการจำลองตามจุดทำงานต่าง ๆ ดัง ตารางที่ 3.7-ตารางที่ 3.9

$V_d = 700 \text{ V}$			
V _{SC}	แรงดันโหมดร่วมรวมที่องค์ประกอบความถี่การสวิตช์ (10 kHz)		
(V)	2-arm (V)	2-arm modified $\left(V ight)$	
300	6.95	12.61	
350	12.56	12.05	
450	9.52	10.43	
550	70.96	42.6	
600	113.5	85.14	

ตารางที่ 3.7 ตารางแสดงผลจำลองจุดทำงานแรงดันบัสไฟตรง 700 V

จุหาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.8 ตารางแสดงผลจำลองจุดทำงานแรงดันบัสไฟตรง 750 V

$V_d = 750 \text{ V}$			
V _{SC}	แรงดันโหมดร่วมรวมที่องค์ประกอบความถี่การสวิตช์ (10 kHz)		
(V)	2-arm (V)	2-arm modified $\left(\mathrm{V} ight)$	
350	4.95	11.03	
375	3.7	11.47	
400	4.9	10.98	
550	64.78	30.52	
600	102	67.76	

$V_d = 800 \text{ V}$			
V _{SC}	แรงดันโหมดร่วมรวมที่องค์ประกอบความถี่การสวิตช์ (10 kHz)		
(V)	2-arm (V)	2-arm modified $\left(\mathrm{V} ight)$	
350	20.91	0.99	
400	15.96	4.095	
450	20.86	1.01	
550	58.63	19.36	
600	90.52	51.23	

ตารางที่ 3.9 ตารางแสดงผลจำลองจุดทำงานแรงดันบัสไฟตรง 800 V

จากตารางที่ 3.1-3.3 พบว่ามีจุดทำงานที่ไม่สอดคล้องกับแนวคิดที่นำเสนอ (จุดทำงานสีแดง)

เมื่อวิเคราะห์แรงดันลำดับศูนย์ที่ใช้ในการมอดูเลต จะจำแนกรูปสัญญาณได้ 2 ประเภทดังรูปที่ 3.33 และ 3.34

รูปที่ 3.33 สัญญาณแรงดันลำดับศูนย์ที่ใช้ ณ จุดทำงาน $V_{SC}=350\,{
m V}$, $V_d=750\,{
m V}$

รูปที่ 3.34 สัญญาณแรงดันลำดับศูนย์ที่ใช้ ณ จุดทำงาน $V_{SC} = 550\,\mathrm{V}$, $V_d = 750\,\mathrm{V}$

รูปที่ 3.34 แสดงถึงแรงดันลำดับศูนย์ที่มีองค์ประกอบของความถี่การสวิตช์เท่ากับ 3n เท่า ของแรงดันที่ความถี่มูลฐาน โดยมีช่วงผ่านศูนย์ 6 ครั้ง และเมื่อพิจารณาช่วงเวลาของการทำงานของ โหมด 2-arm จะทำงานสลับกันระหว่าง 2-arm (on-state) กับ 2-arm (off-state) ทุก ๆ 60 องศา อย่างต่อเนื่อง และทำงาน 3 ครั้งใน 1 คาบของความถี่มูลฐาน

แต่เมื่อเงื่อนไขการทำงานเปลี่ยนไป ทำให้วิธีมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ 2 แขนแบบดัดแปลง สร้างแรงดันลำดับศูนย์ในรูปที่ รูปที่ 3.33 จะเห็นได้ว่ารูปคลื่นของแรงดันลำดับศูนย์เปลี่ยนแปลงไป โดยมีช่วงสลับโหมดการทำงานระหว่าง 2-arm (on-state) กับ 2-arm (off-state) มากขึ้นเมื่อเทียบ กับรูปที่ 3.34 ซึ่งสังเกตได้จากช่วงผ่านศูนย์มีจำนวนครั้งมากขึ้นเป็น 18 ครั้ง ลักษณะดังกล่าวสะท้อน ว่ามีการมอดูเลตสัญญาณที่ความถี่ 6n เท่าของความมูลฐานเพิ่มเข้าไปที่แรงดันลำดับศูนย์ ซึ่งส่งผลให้ แรงดันโหมดร่วมรวมที่องค์ประกอบความถี่การสวิตช์มีขนาดมากขึ้นดังแสดงในตารางที่ 3.7และ ตารางที่ 3.8 และทำให้สมรรถณะในการลดทอนแรงดันโหมดร่วมรวมของวิธีการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ 2 แขนแบบดัดแปลงด้วยลง

พิจารณารูปที่ 3.35 และรูปที่ 3.36 แสดงรูปคลื่นสัญญาณแรงดันโหมดร่วมของอินเวอร์เตอร์ ที่เกิดจากการใช้แรงดันลำดับศูนย์ในลักษณะซ้ำคาบ 6n เท่าของความถี่มูลฐาน ณ จุดทำงานที่ไม่ สอดคล้องและสอดคล้องกับแนวคิดที่นำเสนอตามลำดับ พบว่า ในหนึ่งคาบเวลาของความถี่มูลฐาน จะเกิดช่วงเวลาสั้น ๆ ที่มีการเปลี่ยนโหมดการทำงานทั้ง 2-arm (on-state) และ 2-arm (off-state) ก่อนจะเปลี่ยนเป็นโหมดการทำงานหลัก 2-arm (on-state) หรือ 2-arm (off-state) จะเห็นว่าถ้า ช่วงเวลาที่ใช้ในการเปลี่ยนโหมดการทำงานสั้น ๆ ดังกล่าวเกิดขึ้นในระยะเวลาที่เหมาะสมดัง รูปที่ 3.36 แล้วจะทำให้การมอดูเลต 2-arm แบบดัดแปลงนี้ทำงานได้เป็นไปตามแนวคิดที่นำเสนอ

รูปที่ 3.38 สัญญาณแรงดันลำดับศูนย์ที่ใช้ ณ จุดทำงาน $V_{sc} = 550\,{
m V}$, $V_d = 800\,{
m V}$

พิจารณารูปที่ 3.37 และรูปที่ 3.38 แสดงรูปคลื่นสัญญาณแรงดันโหมดร่วมของอินเวอร์เตอร์ ที่เกิดจากการใช้แรงดันลำดับศูนย์ในลักษณะซ้ำคาบ 6n เท่าของความถี่มูลฐาน ณ จุดทำงานที่ไม่ สอดคล้องและสอดคล้องกับแนวคิดที่นำเสนอตามลำดับ พบว่า ช่วงเวลาเปลี่ยนโหมดการทำงานสั้น ๆ ดังรูปที่ 3.35 นั้นหายไป ลดเหลือการเปลี่ยนโหมดเป็นเพียง 2-arm (on-state) หรือ 2-arm (offstate) โดยถ้าช่วงเวลาที่ใช้ในการเปลี่ยนโหมดการทำงานดังกล่าว เกิดขึ้นในระยะเวลาที่เหมาะสมดัง รูปที่ 3.38 แล้วจะทำให้การมอดูเลต 2-arm แบบดัดแปลงนี้ทำงานได้เป็นไปตามแนวคิดที่นำเสนอ

พิจารณารูปที่ 3.39 แสดงรูปคลื่นสัญญาณแรงดันโหมดร่วมของอินเวอร์เตอร์ที่เกิดจากการใช้ แรงดันลำดับศูนย์ในลักษณะซ้ำคาบ 3n เท่าของความถี่มูลฐาน ณ จุดทำงานที่สอดคล้องกับแนวคิดที่ นำเสนอ พบว่า ช่วงเวลาเปลี่ยนโหมดการทำงานสั้น ๆ ดังรูปที่ 3.35-รูปที่ 3.รูปที่ 3.38 นั้นหายไป เกิดช่วงเวลาของโหมดการทำงานหลัก 2-arm (on-state) หรือ 2-arms (off) ตลอดคาบการทำงาน ส่งผลให้เกิดสมมติฐานการใช้งานของวิธีมอดูเลต 2-arm แบบดัดแปลงว่า ถ้าใช้รูปคลื่นสัญญาณ แรงดันลำดับศูนย์ที่มีลักษณะ 3n เท่า แล้วจะทำให้การมอดูเลต 2 แขนแบบดัดแปลงทำงานได้ดี และ มีบางจุดทำงานของระบบที่ใช้รูปคลื่นสัญญาณแรงดันลำดับศูนย์ในลักษณะ 6n แต่ต้องเกิดช่วงเปลี่ยน โหมดการทำงานสั้น ๆ ระหว่างการมอดูเลต 2 แขนอย่างเหมาะสม แล้วการมอดูเลต 2-arm แบบ ดัดแปลงจึงจะสามารถทำงานได้ตามแนวคิดที่นำเสนอ

> จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University

บทที่ 4 ผลการทดลองการลดกระแสรั่วไหลความถี่สูงที่องค์ประกอบการสวิตช์

จากการจำลองที่ผ่านมาได้แสดงถึงความเป็นเป็นได้และข้อจำกัดของการมอดูเลตแบบใหม่ที่ นำเสนอ เนื้อหาในส่วนนี้จะนำเสนอผลการทดลองการลดกระแสรั่วไหลที่องค์ประกอบความถี่การ สวิตช์จากการเลือกแรงดันลำดับศูนย์สำหรับอินเวอร์เตอร์พีวีสองภาคสามเฟสชนิดเชื่อมต่อโครงข่าย แบบไร้หม้อแปลง โดยมีเงื่อนไขจุดทำงานที่แรงดันพีวี $V_{PV} = 670V$ และแรงดันที่บัสไฟตรง $V_d = 700V$ เป็นจุดทำงานที่เห็นความเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนของกระแสรั่วไหลความถี่สูงที่เกิด จากวิธีการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ 2-arm แบบดัดแปลง

การทดลองจะเป็นการเทียบกันของวิธีการมอดูเลตพีวีอินเวอร์เตอร์ 3 แบบคือ 1) การมอดู เลตแบบ 2-arm (on-state), 2) การมอดูเลตแบบ 2-arm (off-state) และ 3) การมอดูเลต 2-arm (Modified) เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการลดกระแสรั่วไหลความถี่สูงโดยเฉพาะที่ความถี่ การสวิตช์ของการมอดูเลต 2-arm แบบดัดแปลง โดยจะทำการทดลองที่กำลังไฟฟ้า 100% ของ อินเวอร์เตอร์พีวีที่มีกำลังไฟฟ้าพิกัดเท่ากับ 10 kVA

4.1 โครงสร้างของระบบพีวีอินเวอร์เตอร์ที่ใช้ในการทดลอง

การทดลองระบบพีวีอินเวอร์เตอร์จะใช้ระบบคล้ายกับงานวิจัยที่ [4] หรือเป็นอินเวอร์เตอร์ สองภาคสามเฟส 2 ระดับ โดยมีพิกัดกำลังเท่ากับ 10 kVA แต่ต่างกันที่การจำลองแหล่งจ่ายพีวีด้าน เข้า โดยมีภาพรวมดังรูปที่ 4.1

รูปที่ 4.1 ระบบที่ใช้ทดลองการลดกระแสรั่วไหลความถี่สูง

4.1.1 วงจรภาคกำลัง

ในการทดลองใช้วงจรเรียงกระแส 3 เฟสแบบบริดจ์ไดโอด จำลองแหล่งจ่ายไฟพีวี โดยใช้ แหล่งจ่ายไฟฟ้ากระสลับ 3 เฟส 400 V จ่ายเข้าหม้อแปลงไฟฟ้า 3 เฟสที่ปรับแรงดันด้านออกได้ 3 ค่า คือ 1) 400/480 V 2) 400/440 V และ 3) 400/400 V หรือสามารถเปลี่ยนแปลงแรงดันด้านออกได้ 40% ในส่วนของอินเวอร์เตอร์ จะใช้อินเวอร์เตอร์ที่มีอยู่ทั่วไปตามภาคอุสาหกรรม นำมาแก้ไขเพียง วิธีการมอดูเลตเลือกแรงดันลำดับศูนย์ให้เป็นไปตามแผนภาพการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ 2 แขนแบบ ดัดแปลง ดังรูปที่ 3.19 เท่านั้น และส่วนสุดท้ายที่บัสไฟตรง จะใช้ตัวเก็บประจุขนาด 110 nF ซึ่งเลือก จากวัสดุสำหรับการผลิตฉากเคลือบพีวีเซลล์ประเภทฉากเคลือบแก้วจะมีค่าตัวเก็บประจุแฝงประมาณ 7-220 nF/kW จำนวน 2 ตัว ต่อเข้ากับบัสไฟตรง ดังรูปที่ 4.1 เพื่อจำลองผลของตัวเก็บประจุแฝงที่ แผงพีวี

4.1.2 ภาคเครื่องมือวัด

ในการทดลองจะแบ่งเครื่องมือวัดออกเป็น 3 ส่วนคือ 1) เครื่องมือสำหรับวัดแรงดันโหมดร่วม จะใช้ Differential Probe 100 MHz รองรับการวัดแรงดันโหมดร่วมได้สูงสุด 1400 V_{peak} 2) เครื่องมือสำหรับตรวจจับกระแสรั่วไหลความถี่สูง จะใช้เครื่องมือวัดหม้อแปลงกระแสความถี่สูง (High Frequency CT) YOKOGAWA รุ่นCTL-28-S90-05Z-1R มีย่านการทำงานตั้งแต่ 10 mA ถึง 10 A ในช่วงความถี่ 2 kHz ถึง 100 MHz และ 3) เครื่องมือที่ใช้ในการแสดงผลสัญญาณแรงดันต่าง ๆ และกระแสรั่วไหลความถี่สูง จะใช้สโคป รุ่น YOKOGAWA DL 1640

> จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University

4.2 ผลการทดลองกรณีกำลังไฟฟ้า 100% ของกำลังพิกัดพีวีอินเวอร์เตอร์ 10 kVA แรงดันพีวี 670 Vdc และแรงดันบัสไฟตรง 700 Vdc

รูปที่ 4.2 ผลการทดลองแรงดันและกระแสโหมดร่วมจากการมอดูเลตรูปแบบต่าง ๆ ในเชิงสเกลเวลา ของความถี่มูลฐาน

ของความถี่การสวิตช์

จากผลการทดลองรูปที่ 4.2 พบว่าสอดคล้องกับผลการจำลองในรูปที่ 3.30 ยืนยันแนวคิด จากภาคทฤษฎีสู่ภาคปฏิบัติ โดยรูปที่ 4.3 แสดงให้เห็นในส่วนขยายของสัญญาณว่า เกิดการหักล้าง กันจริงของแรงดันโหมดร่วมระหว่างอินเวอร์เตอร์และวงจรทบระดับ และยังส่งผลต่อการเกิดกระแส รั่วไหลโดยตรง เป็นผลให้กระแสรั่วไหลจากการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ 2 แขนแบบดัดแปลง มีขนาด ลดลงจากการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ 2 แบบแขนแบบดั้งเดิม ทั้งในเชิงสเกลเวลาและเชิงสเกลความถี่ โดยเฉพาะที่องค์ประกอบความถี่สวิตช์ ดังรูปที่ 4.9 ซึ่งกระแสรั่วไหลของการมอดูเลตสองแขนแบบ ดัดแปลงลดลงประมาณ 25% จากการมอดูเลตสองแขนปกติ อีกทั้งการมอดูเลตสองแขนแบบ ดัดแปลงนี้สามารถทำงานได้โดยไม่ส่งผลกระทบต่อกระแสด้านออกของอินเวอร์เตอร์ ดังรูปที่ 4.2

รูปที่ 4.5 สเปกตรัมแรงดันโหมดร่วมรวมจากการมอดูเลตแบบ 2-arm (off-state)

รูปที่ 4.6 สเปกตรัมแรงดันโหมดร่วมรวมจากการมอดูเลตแบบ 2-arm (Modified)

รูปที่ 4.9 สเปกตรัมกระแสรั่วไหลจากการมอดูเลตแบบ 2-arm (Modified)

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุปผลการวิจัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ศึกษาปัญหาในระบบพีวีอินเวอร์เตอร์ชนิดสองภาคสามเฟส 2 ระดับ ชนิดเชื่อมต่อโครงข่ายแบบไร้หม้อแปลงในประเด็นของกระแสรั่วไหลความถี่สูงในระบบเป็นหลัก โดย กระแสรั่วไหลนี้เกิดจากแรงดันโหมดร่วมจาก 2 วงจร คือ วงจรทบระดับและอินเวอร์เตอร์ ซึ่งเป็น ธรรมชาติของพีวีอินเวอร์เตอร์ชนิดสองภาคเชื่อมต่อโครงข่ายแบบไร้หม้อแปลง โดยงานวิจัยนี้จะนำ ความเป็นธรรมชาติของระบบที่มีอยู่ มาดัดแปลงในส่วนของการมอดูเลตวงจรทบระดับและ อินเวอร์เตอร์เพื่อให้แรงดันโหมดร่วมทั้งสองเกิดการหักล้างกันเอง สามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

- นำเสนอการวิเคราะห์แรงดันโหมดร่วมของวงจรทบระดับและอินเวอร์เตอร์ด้วยอนุกรม ฟูริเยร์ เพื่อศึกษาขนาดของแรงดันโหมดร่วมทั้งสองวงจรที่องค์ประกอบความถี่ต่าง ๆ และ จากการศึกษาพบว่า ที่องค์ประกอบความถี่การสวิตช์จะเป็นองค์ประกอบที่มีขนาดแรงดัน โหมดร่วมสูงสุด
- 2) นำเสนอแนวคิดการมอดูเลตของวงจรทบระดับและอินเวอร์เตอร์ทั้งชนิดสองแขนและสาม แขน เพื่อให้เกิดการลดทอนแรงดันโหมดร่วมรวมของระบบพีวีอินเวอร์เตอร์สองภาคสามเฟล ชนิดเชื่อมต่อโครงข่ายแบบไร้หม้อแปลง ผลการจำลองแสดงให้เห็นว่าการมอดูเลตที่นำเสนอ สามารถลดทอนแรงดันโหมดร่วมรวมโดยการหักล้างกันของแรงดันโหมดร่วมจากวงจรทบ ระดับและอินเวอร์เตอร์และลดกระแสรั่วไหลได้จริง โดยเฉพาะที่องค์ประกอบความถี่การ สวิตช์ แต่สำหรับการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์สามแขนแบบดัดแปลง ถึงแม้ว่าแรงดันโหมดร่วม รวมจะถูกหักล้างจนหมดที่ความถี่การสวิตช์ แต่ต้องใช้แรงดันบัสไฟตรงสูงถึง 3 เท่าของ แรงดันบัสไฟตรงปกติ และสำหรับการมอดูเลตสองแขนแบบดัดแปลงจะเกิดกระแสกระชาก ณ ช่วงเปลี่ยนโหมดการทำงานระหว่างการมอดูเลตแบบสองแขนเปิดหรือปิดวงจรตลอด จึง ต้องอาศัย ramp limiter ในการปรับแรงดัน ณ ช่วงการเปลี่ยนโหมดให้ไม่เกิดขึ้นแบบ ทันทีทันใด ส่งผลให้ไม่เกิดการหักล้างอย่างสมบูรณ์ดังเช่นการมอดูเลตแบบสามแขน แต่ยังมี ความสามารถในการลดกระแสรั่วไหลได้ ดังแสดงผ่านผลการทดสอบทางปฏิบัติกับระบบจริง ส่งผลให้ขนาดวงจรกรองที่ใช้เล็กลงตามขนาดกระแสร่วไหลที่ลดลง ณ องค์ประกอบความถี่ การสวิตช์ ผลสุดท้ายกระแสรั่วไหลความถี่สูงที่เกิดขึ้นจะมีขนาดอยู่ในเกณฑ์ตามมาตราฐาน VDE 0126-1-1

5.2 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

- สามารถนำวิธีการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์สามแขนแบบดัดแปลงไปศึกษาเพิ่มเติมในส่วนของ การปรับใช้ให้เหมาะสมกับขนาดแรงดันบัสไฟตรงปกติได้
- สามารถนำวิธีการมอดูเลตอินเวอร์เตอร์ที่น้ำเสนอทั้งแบบสองแขนดัดแปลงและสามแขน ดัดแปลงไปปรับใช้กับพีวีอินเวอร์เตอร์เชื่อมต่อโครงข่ายแบบไร้หม้อแปลงชนิดอื่น ๆ ได้ เช่น พีวีอินเวอร์เตอร์สองภาคสามระดับและอินเวอร์เตอร์แบบหลายสตริง (Multi-string Inverter) เป็นต้น

CHULALONGKORN UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- Kerekes, T., et al., Evaluation of Three-Phase Transformerless Photovoltaic Inverter Topologies. IEEE Transactions on Power Electronics, 2009. 24(9): p. 2202-2211.
- 2. Gonzalez, R., et al., Transformerless Single-Phase Multilevel-Based Photovoltaic Inverter. IEEE Transactions on Industrial Electronics, 2008. **55**(7): p. 2694-2702.
- Cavalcanti, M.C., et al., Modulation Techniques to Eliminate Leakage Currents in Transformerless Three-Phase Photovoltaic Systems. IEEE Transactions on Industrial Electronics, 2010. 57(4): p. 1360-1368.
- Promyoo, A., Common-Mode Voltage Reduction by Zero-Voltage Selection for Two-Stage Three-Phase Grid-Connected PV Inverters, in Electrical Engineering. 2560, Chulalongkorn University.
- Kerekes, T., D. Séra, and L. Máthé. Leakage current measurement in transformerless PV inverters. in 2012 13th International Conference on Optimization of Electrical and Electronic Equipment (OPTIM). 2012.
- Hou, C., et al., Common-Mode Voltage Reduction Pulsewidth Modulation Techniques for Three-Phase Grid-Connected Converters. IEEE Transactions on Power Electronics, 2013. 28(4): p. 1971-1979.
- 7. Promyoo, A. and S. Suwankawin. A Common-Mode Voltage Reduction for Two-Stage Three-Phase Transformerless PV Inverters. in 2018 International Power Electronics Conference (IPEC-Niigata 2018 - ECCE Asia). 2018.
- Lee, J. and K. Lee, New Modulation Techniques for a Leakage Current Reduction and a Neutral-Point Voltage Balance in Transformerless Photovoltaic Systems Using a Three-Level Inverter. IEEE Transactions on Power Electronics, 2014. 29(4): p. 1720-1732.
- Guo, X., et al., Leakage Current Elimination of Four-Leg Inverter for Transformerless Three-Phase PV Systems. IEEE Transactions on Power Electronics, 2016. 31(3): p. 1841-1846.

- 10. Zhou, L., et al. Low leakage current transformerless three-phase photovoltaic inverter. in 2016 IEEE Energy Conversion Congress and Exposition (ECCE). 2016.
- 11. Xiaoqiang, G., et al. Leakage current reduction of transformerless three-phase cascaded multilevel PV inverter. in 2015 IEEE 24th International Symposium on Industrial Electronics (ISIE). 2015.
- Zhou, Y., et al., A Transformerless Grid-Connected Photovoltaic System Based on the Coupled Inductor Single-Stage Boost Three-Phase Inverter. IEEE Transactions on Power Electronics, 2014. 29(3): p. 1041-1046.
- 13. Cougo, B., et al. Comparative Evaluation of Individual and Coupled Inductor Arrangements for Input Filters of PV Inverter Systems. in 2012 7th International Conference on Integrated Power Electronics Systems (CIPS). 2012.
- Huan, Z., W. Shuo, and J. Puukko. Common mode EMI noise modeling and prediction for a three-phase, three-level, grid tied photovoltaic inverter. in 2016 Asia-Pacific International Symposium on Electromagnetic Compatibility (APEMC). 2016.
- Dong, D., et al. Common-mode EMI noise reduction for grid-interface converter in low-voltage DC distribution system. in 2012 Twenty-Seventh Annual IEEE Applied Power Electronics Conference and Exposition (APEC). 2012.
- 16. Pairodamonchai, P. and S. Sangwongwanich. Exact common-mode and differential-mode equivalent circuits of inverters in motor drive systems taking into account input rectifiers. in 2011 IEEE Ninth International Conference on Power Electronics and Drive Systems. 2011.

Chulalongkorn University

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายปวเรศ อำไพ
วัน เดือน ปี เกิด	29 มิถุนายน พ.ศ.2537
สถานที่เกิด	พิษณุโลก
วุฒิการศึกษา	สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากคณะวิศวกรรมศาสตร์ ภาควิชา
	วิศวกรรมไฟฟ้า มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 4 หมู่ 2 ตำบลปากน้ำ
	อำเภอสวรรคโลก
	จังหวัดสุโขทัย
	64110
ผลงานตีพิมพ์	- การประชุมวิชาการทางวิศวกรรมไฟฟ้า ครั้งที่ 42 (EECON-42)
	Stand S
	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY